

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Diplomová práce

SPIRITUALITA VYJÁDŘENÁ RAPEM

Vedoucí práce: doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Autor práce: Bc. Tereza Šuláková

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 2

2019

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b Zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením Zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

25. března 2019

.....
Bc. Tereza Šuláková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce docentu Michalovi Kaplánkovi, Th.D. za odborné vedení práce, cenné rady, trpělivost a vstřícný přístup při metodickém vedení mé práce.

Obsah

Úvod	5
1. Spiritualita – neuchopitelný pojem	7
1.1 Tři interpretace slova duch.....	7
1.2 Další pojetí spirituality	9
1.3 Spiritualita psychologický pohled	11
1.4 Religiozita	14
1.5 Spiritualita a religiozita	16
2. Spiritualita a její vliv na mládež	17
2.1 Vliv spirituality na osobnost	17
2.2 Vliv spirituality na mládež	18
3. Shrnutí a vlastní operační definice spirituality/religiozity.....	21
4. Subkultury	22
4.1 Subkultury mládeže	24
4.2 Subkultura Hip hop.....	26
5. Rap – vznik a vývoj.....	27
5.1 Rap – vývoj v České Republice.....	29
5.2 Rapová tvorba	32
6. Popis analýzy spirituálních textů	34
7. Konkrétní analýza autorů a jejich prvky spirituality ve vybraných textech.....	37
7.1 Majk Spirit	37
7.2 Revolta.....	41
7.3 Marpo	45
7.4 Suvereno.....	50
7.5 Rest.....	56
7.6 Lipo	60
7.7 Strapo	64
7.8 Rytmus.....	69
7.9 H16	73
7.10 Kali	78
Závěr	82
Použité zdroje.....	83
Abstrakt	89
Abstract	90

Úvod

Téma mé práce Spiritualita vyjádřená rapem jsem si zvolila proto, že mě zaujala jeho modernost a aktuálnost v dnešní době. Ne každý člověk je nutně nábožensky či spirituálně založen, ale po přečtení mé práce se čtenář může zamyslet nad faktem, že spiritualita je všude kolem nás a její projevy se dají s trochou pozornosti vyhledat kdekoliv.

Cílem mé práce je v první řadě popsat a vysvětlit pojem spiritualita tak, aby se čtenář v těchto stěžejních pojmech práce dobře orientoval. Zároveň je pro mě důležité seznámit čtenáře i s pojmem rap a to do takové míry, aby znal něco z jeho historie a dokázal si představit jeho hudební formu a styl. Na základě první části teoretické práce, která se zabývá spiritualitou, vznikne tzv. operační definice spirituality, která nám bude určovat, jaké projevy v rapových textech umělců československé rapové scény budeme považovat za spirituální. V praktické části bude probíhat analýza rapových textů, ve které se budu snažit vyhledat právě výše určené spirituální projevy. Tyto projevy budou zvýrazněny a zaneseny do tabulky rozdělné na různá odvětví, která korespondují s naší operační definicí.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol, z nichž se první tři věnují spiritualitě - významu tohoto slova, možnému chápání pojmu spirituality, trojímu pojetí slova duch, které je pro chápání spirituality stěžejní, psychologickému pohledu na spiritualitu, její vliv na mládež a další. Následující dvě kapitoly se věnují subkulturám a rapu. Nejprve je zde vysvětleno, co jsou to subkultury a dále je rap zařazen do větší subkultury Hip hopu. Zároveň se v těchto kapitolách dozvíme důležité informace o rapu, o jeho vzniku a vývoji, o jeho vývoji v České republice, o jeho formách a stylech a podobně. Následující šestá kapitola nám vysvětluje, jakým způsobem bude probíhat analýza rapových textů a dle jakého klíče byly následně analyzované texty vybrány. Sedmá, poslední kapitola se věnuje samotné analýze textů. Kapitola obsahuje deset podkapitol, v každé podkapitole je analyzován jeden český či slovenský rapový umělec. Nejprve je rapper krátce popsán, je zde shrnutý jeho život a tvorba a následně je odůvodněna vybraná píseň. Text je zde dále uveden, jeho důležité části jsou vyznačené, jak bylo popsáno výše, a následně zavedené do tabulky.

Stěžejní literaturou pro tuto práci jsou knihy od uznávaných psychologů Pavla Říčana a Jaroslava Křivohlavého, které se zabývají spiritualitou. Dále je tato práce ovlivněná názory v dílech autorů Michala Kaplánka a Ivana Štampacha. Taktéž zahraniční zdroje zde mají

poměrně velké zastoupení, to je zapříčeno hlavně tím, že o rapu a jeho historii se informace v anglickém jazyce získávají mnohem lépe. Dalo by se říct, že použití zahraničních zdrojů je v celkovém měřítku práce zastoupené padesáti procenty.

1. Spiritualita – neuchopitelný pojem

Pojem spiritualita se v dnešní době dá chápat z mnoha úhlů. Jako téměř u každého odborného názvu lze i u tohoto tématu najít na desítky definicí, které tento pojem vysvětlují. Důležité také je, z jakého hlediska danou problematiku zkoumáme. Ovšem než pouze říci, co je spiritualita, je pro nás mnohem důležitější tento pojem pochopit. Proto bude v následujících kapitolách tento pojem vysvětlen z několika úhlů a hledisek, jak se dá na spiritualitu nahlížet, a na konci tohoto teoretického bloku o významu spirituality bude sestavena operační definice tohoto pojmu pro další zkoumání našeho výzkumného problému.

Pokud se podíváme na rozbor slova spiritualita, zjistíme, že tento výraz pochází z latinského slova *spiritus*, což je překlad z řeckého slova *pneuma*, které v doslovném překladu znamená dech či duch. Shoda těchto dvou výrazů – dech a duch – má původ v prastaré představě o vdechnutí života. Podstatné jméno *spiritus* je totiž odvozeno od slovesa *spirare*, což v překladu znamená dýchat. Slovo *spiritualis* lze tedy překládat jako *duchovní*. Proto můžeme slovo duch chápat například jako nepostižitelnou podstatu toho, co jest, tedy jsoucna, a toho, co toto jsoucno oživuje. To je ovšem pouze jeden pohled na tento pojem. Abychom mohli definovat to, co spiritualita jest, musíme se podívat na interpretaci slova duch. Pokud se podíváme do věd, které se zabývají pojmy, jako je duch, nalezneme v současné době tři hlavní interpretace tohoto slova.¹

1.1 Tři interpretace slova duch

První interpretace slova duch má své kořeny v tradičním evropském křesťanství a vychází z novoplatonismu. Pod vlivem platonského dualismu a pozdějšího novoplatonismu, který se například vlivem svatého Augustina projektoval do křesťanství, se v evropské tradici chápe duch jako něco vyššího, ušlechtlejšího, než je člověk. Jedná se o aspekty kultury, umění, filozofie, etiky, pohled vzhůru, či kupředu, o oblast “světla a čistoty”. Duch se také chápe jako vlastní podstata, vnitřní základ skutečnosti, kde je pojem duch nehmotný a trvalý.² Uznávaný český religionista Ivan Štampach chápe spiritualitu právě v tomto smyslu, své myšlenky

¹ Srov. ROULE, T. *Úvod do duchovního života*, [online].

² Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství*, s. 47- 48

přednášel například na České transpersonální konferenci v Praze, kde tvrdil, že člověk má v sobě ducha:

„Jsem-li osobou, není mé vnímání, cítění, myšlení a jednání pouhým produktem mimolidských sil. Je-li jaká bytost schopna svobodného tvůrčího jednání, pak není pouze přírodní, protože v přírodě má platit pevný řád příčin a následků. Tato schopnost překročit biologické či vitální danosti, to je v pravém smyslu slova spirituální. Každý člověk je tělo, je tělesnou bytostí, ale je také duch, tedy bytost schopná svobodně jednat a tvořit novou skutečnost.”³

Na základě tohoto přesvědčení Štampach tvrdí, že to, co člověka činí duchem, neboli spirituální bytostí je „intelekt, svoboda a tvorba”. To znamená, že člověk může samostatně přemýšlet, dokáže a je mu umožněno svobodně se rozhodovat a je schopen vytvářet nové skutečnosti jeho vlastního života.⁴

Dalším pojetím slova duch může být chápání tohoto pojmu tentokrát v kontextu slova duše, řecky psyché. Psyché je pojem, ze kterého dále vychází jedna z našich nejvýznamnějších věd – psychologie. Psyché jako duše, logos jako věda.⁵ Toto řecké slovo je zde chápáno jako něco, co se doplňuje s hmotou. Tato interpretace slova duch se dá také označit jako *holistická*, tedy zdůrazňující celek. Podle tohoto pojetí je duch oživujícím principem člověka. V tomto pojetí se slovo duch dá chápat jako ekvivalent slova život. Člověk jako takový je hmota a duše mu dává jeho jedinečnou osobní identitu. V řadě antických kultur totiž toto slovo jednoduše označovalo podstatný a nápadný rozdíl mezi mrtvolou a živým dýchajícím člověkem, tedy něco, co hmotu doplňuje a oživuje.⁶

Třetí pojetí slova duch uvádí v našem prostředí Kaplánek, a to v souvislosti s animací. Kaplánek cituje francouzského psychologa Édouarda Limbose, který popisuje prostředí jako cosi, co je tvořené třemi složkami – materiální, sociálně-psychologickou a duchovní. V materiální složce zaujímá hlavní místo hlavně prostor, materiální vybavení daného prostoru a další hmotné podmínky. Sociálně-psychologický aspekt zase vytváří určité klima, které v daném prostoru panuje, jako je třeba pozitivní nálada, solidarita, vzájemná důvěra apod. A třetí duchovní aspekt je ten, který se zaměřuje na cíle a hodnoty, a tím určuje hodnotový

³ Srov. ŠTAMPACH, I. *Může spiritualita posloužit vědě?*, [online].

⁴ Srov. KAPLÁNEK, M. MUCHOVÁ L., KOČEROVÁ M. *Co je mládeži svaté*, s. 27

⁵ Srov. PETRUŠEK, M., VODÁKOVÁ A. *Velký sociologický slovník*, s. 886

⁶ Srov. KAPLÁNEK, M. MUCHOVÁ L., KOČEROVÁ M. *Co je mládeži svaté*, s. 28

system, ideály a myšlenky, a tak se dá označit jako *duch* skupiny. Je to ten aspekt, který určuje směr, kterým se skupina posouvá dál.⁷

To, jak člověk nahlíží na význam slova *duch*, silně ovlivňuje jeho pohled na spiritualitu jako takovou. Lidského ducha totiž můžeme definovat různě. Můžeme ale tvrdit, že všechny dosud uvedené pohledy mají jedno společné východisko: *spiritualita je oblast lidské činnosti, která souvisí s lidským duchem.*

1.2 Další pojetí spirituality

Je ovšem možné chápat spiritualitu také zcela jinak. Není nutné ji odvozovat od pojmu *duch*. V současné době řada odborníků – i z oblasti sociální práce – v praxi počítá nejen s biologickou, psychologickou a sociální dimenzí člověka, ale i s dimenzí spirituální. Přitom však mnozí z nich popírají nějakou „nehmotnou podstatu“ člověka. Spíše považují spiritualitu za jakousi zvláštní vrstvu vnímání a prožívání. Podle nich má každý člověk v sobě duchovní dimenzi či vrstvu, a je jen na něm, jak s ní bude zacházet; zda bude ovlivňovat jeho život a bude mu dopomáhat například v chápání různých existenciálních otázek života, anebo jestli ji nechá uzavřenou v sobě a nedá jejím projevům průchod. Spiritualita se dá vykládat jako životní cesta, jež dopomáhá chápat hluboké existenciální otázky, jako je smysl života, jeho konečnost či nekonečnost, ale i možnost jako komunikovat v interpersonálních vztazích a zároveň jak komunikovat se sebou samotným. Dále se spiritualita může zabývat abstraktními hodnotami, jako je láska, nenávisť, dobro zlo a podobné. Křivohlavý ve své knize *Pozitivní psychologie* popisuje spiritualitu jako to, co nás „inspiruje, motivuje, energizuje a udává směr našemu životu“.⁸

Spiritualita se v různých publikacích popisuje jako dvojdimenzionální pojem. Na jedné straně máme vertikální dimenzi, která vyjadřuje přímý vztah s transcendentem např. Bohem nebo nějakou jinou vyšší silou, ve kterou člověk věří, na straně druhé je to dimenze horizontální, ve které hraje hlavní roli vztah jedince k sobě samému, k jiným osobám kolem něho a i k prostředí, ve kterém žije.⁹

⁷ Srov. KAPLÁNEK, M. *Animace*, s 13

⁸ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*, s. 176-178

⁹ Srov. IVANOVÁ K., ŠPIRUDOVÁ L., KUTNOHORSKÁ J. *Multikulturní ošetřovatelství 1*, s. 205

Spiritualita ale může mít i širší významovou rovinu, která se může nazývat univerzální pojetí spirituality, které se také charakterizuje jako vnitřní prožitek vztahu k transcenci, ovšem předmětem transcence nemusí být nutně Bůh, nýbrž například rodina, manželství, láska, přátelství a podobně.¹⁰

V průběhu 60. let minulého století vznikalo širší pojetí spirituality ruku v ruce s psychologií. Zapříčinila to i vlna odporu proti institucionalizovanému náboženství, ve které vznikla slavná anglická věta: „I am not religious but i am spiritual“, která se dá přeložit jako: nejsem nábožensky založený, ale jsem spirituální, což v kostce vysvětluje chápání spirituality, které je dominantní pro současnou západoevropskou kulturu.¹¹

Důležitým faktem je, že se pojem spiritualita v současnosti odklání od klasické sféry institucionalizovaného náboženského života. Jak popsala autorka Anežka Misauerová: „Důležitosti nabývají universální témata smysluplnosti lidské existence a vnitřní prožitek vztahu k transcenci, v němž je již méně zdůrazňováno konkrétní náboženské vyznání. V tomto kontextu lze spiritualitu vnímat jako významný faktor ve struktuře lidské osobnosti, jehož základní východisko představuje prožitek vztahu. Ten je také bodem, v němž se spiritualita setkává s úvahami o utváření prosociálních postojů.“¹²

Dá se tedy shrnout, že spiritualita v sobě ojedinělým způsobem propojuje hledání transcendentního, existenciálního a sociálního kontextu života. Rozvoj spirituality představuje snahu o nalezení spojení s posvátným, o poctivé zodpovězení existenciálních otázek a o navázání vztahu s lidmi podobně orientovanými.

¹⁰ Srov. REICH, K.H. *What characterizes spirituality? A comment on Pargament, Emmons and Crumpler, and Stifoss-Hanse*, s. 125-128

¹¹ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 49-50

¹² MISAUEROVÁ A. *Současné pojetí spirituality jako zdroj úvah o utváření prosociálních postojů*, s. 248

1.3 Spiritualita psychologický pohled

V posledních desetiletích pronikl pojem spiritualita do psychologie. Tento fakt se dá dokázat tím, že se spiritualita ocitá v aplikované psychologii, psychoterapii, výchově člověka, v managementu a podobně. Psychologický koncept osobnosti, který říká, že je člověk bio -psycho – sociální jednotka se dnes dá koncipovat i tak, že člověk je stvořen z jednoty biologického, psychického, sociálního a spirituálního.¹³

Spiritualita z psychologického hlediska doposud není jasně definována. Jako u každého pojmu, který lze být vnímán z velkého množství hledisek, je těžké vybrat jednu definici, která by tento pojem jasně a výstižně definovala. Psychologický slovník od Hartla a Hartlové definuje spiritualitu tak, že spiritualita je *duchovnost, vyhraněná zaměřenost na psychickou stránku člověka, důraz na co nejmenší závislost psychiky na faktorech tělesných*.¹⁴ Tato definice nás ale nutí přemýšlet o tom, co je to tedy duchovnost, protože pouhé slovo bez dalšího vysvětlení nám toho k pochopení pojmu spirituality moc neřekne. Kenneth Pargament – soudobý americký psycholog, chápe duchovnost jako „hledání toho, co je posvátné. Říká však zároveň, co se oním *posvátným* rozumí. Je to to, co uprostřed všech věcí *běžných* považujeme za neobvyklé. Tato neobvyklost však má zvláštní charakter. Vyznačuje se tím, ze je spojena s hlubokým uvědoměním si omezených hranic našeho lidství a z toho vyplývající nutnosti nejen uznání toho, co je „za těmito hranicemi“, ale i respektu k tomu, co tyto hranice překračuje. K tomu pak vzhlíží s úctou.“¹⁵ Dá se tedy říci, že Pargament apeluje na lidské chápání toho, že existuje něco, co nás přesahuje a duchovnost a spiritualita jsou klíčem k tomu tyto transcendentní jevy vnímat a snažit se jim porozumět.

Abychom pochopili spiritualitu z psychologického hlediska, je třeba nahlédnout do historie, přesněji na to, jak spiritualita do psychologie pronikala. Pojem spiritualita se nejprve začal používat v psychologii náboženství, a i do ní se dostala jakoby omylem. Zpočátku byl totiž tento pojem kvůli své mnohoznačnosti psychology odmítán. Ovšem s postupem času se tento pojem začal objevovat v psychologii náboženství v takové míře, že vedl k návrhu, aby se psychologie náboženství přejmenovala na psychologii náboženství a spirituality. Díky tomuto návrhu, který vznesla Americká psychologická asociace, se v literatuře začínalo objevovat

¹³ Srov. ŘÍČAN P. *Spiritualita jako klíč k osobnosti a lidským vztahům*, [online].

¹⁴ HARTL. P, HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, s. 556

¹⁵ Srov. KŘIVOHLAVÝ J. *Pozitivní psychologie*, s. 175

dvousloví náboženství a spiritualita, spiritualita/náboženství a podobně. A to zůstává až do dnes.¹⁶

Pojem spiritualita ovšem do psychologie skutečně pronikl kvůli vývoji náboženského života během druhé poloviny minulého století. Jako první zde hrála roli sekularizace náboženství na Západě. Odmítání náboženství a stále častější averze proti církvím způsobila, že mládež ve velké míře opouštěla církve s jejich tradičním učením a tradičními formami bohoslužeb i životního stylu. Jejich odmítání těchto dosud zažitých forem náboženství ovšem neznamenalo, že by se mládež chtěla úplně vymezit proti Bohu a zůstat nenáboženská. Pouze hledali něco nového, kde by byly zachovány hodnoty křesťanství, ovšem nejednalo by se nutně o institucionalizované náboženství v těžce ortodoxní podobě. S tím souvisí již výše zmiňovaný slogan *I am not religious, but I am spiritual*. Spiritualita začíná být chápána jako individuální forma religiozity, jejímž hlavním cílem je prožitek, zatímco náboženství je chápáno jako soubor rituálů, nauk a podobně. Dalším aspektem, který podporuje tuto tendenci je fakt, že tradiční křesťanské náboženství připadá mladým lidem severní polokoule zastaralé, plné nucené formálnosti, rigidity a indoktrinace. Naopak slovo spiritualita vyjadřuje něco nového, neformálního, kreativního s novým nápadem, možností experimentování a hledání nového duchovního směru.¹⁷

Vzhledem k tomu, že nelze najít všeobecně platnou definici spirituality, zvolila jsem za východisko své práce interpretaci předního českého psychologa Pavla Říčana. Řičan, který je velmi ovlivněný psychologií Kennetha Pargamenta, na rozdíl od jiných psychologů chápe spiritualitu jako jedinečnou funkci náboženství. Spiritualitu chápe jako podmnožinu religiozity, jež bude vysvětlena v následující kapitole. Dle Říčana je spiritualita zaměřena na hledání posvátna, ale patří k ní i další aspekty, které s posvátnem nesouvisejí, což je například hledání přátel, umění, kariéra a další. Řičan se zastává myšlenky prezentované výše, že se spiritualita začala rozvíjet až v druhé polovině dvacátého století. Řičan je přesvědčen, že se s pojmem spiritualita – v moderním smyslu slova – začalo pracovat až ve chvíli, když většina lidí opustila striktně náboženské vnímání světa. Řičan prezentuje spiritualitu i tak, jak se projevuje v mezilidských vztazích a v kvalitě vztahů i k světu samotnému. Tyto projevy totiž podle něj získávají spirituální povahu.

¹⁶ Srov. ŘÍČAN P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 48

¹⁷ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 49-50

Jsou to:

- 1) okouzlení – krásou či půvabem jiné lidské bytosti či půvabem uměleckého díla se dá se považovat jako vrcholná zkušenost,
- 2) respekt k druhému člověku nebo - patetičtěji vyjádřeno - úcta k lidské bytosti,
- 3) intimita, extrémní psychická blízkost ve vztahu lásky, často spojená s pocitem vrcholného štěstí, který mívá až extatickou intenzitu,
- 4) soucit, dominantní mezilidský cit v buddhistické spiritualitě, patří na svém vrcholu k nejhlubším existenciálním prožitkům, zvláště pokud vede k radikální sebeoběti, a může transformovat celý vnitřní svět člověka i jeho životní směřování,
- 5) nenávisť, podobně jako pohrdání, které ji často doprovází, může v tomto krátkém výčtu spirituálních aspektů lidských vztahů překvapit. Je ovšem známo, že nenávisť, pokud je například doprovázená mučením jiné osoby, může být extrémně silný extatický prožitek.¹⁸

Říčan praví, že tyto spirituální polohy výše uvedených emocí nenalézají v psychologii takovou míru pochopení, ale nacházíme je více například v různých uměleckých dílech, poezii anebo v – pro naši práci velice důležitém – pojmu: v rapu. Jsou to ty projevy, které lidé při hledání posvátna mohou nalézt, a dále pak z nich utvořit nejvyšší hodnoty, na které mohou navázat svůj život.

..

¹⁸ Srov. ŘÍČAN P, *Spiritualita jako klíč k osobnosti a lidským vztahům*, [online].

1.4 Religiozita

Pojem religiozita je v této práci zařazen proto, že je často spojován se slovem spiritualita. V této kapitole bude pojem religiozita vysvětlen a v kapitole následující bude porovnán s naším pojmem spiritualita tak, aby jednotlivé aspekty obou pojmů nebyly zaměňovány a zároveň některé podobnosti byly vyzdvihnuty.

Stejně jako spiritualita je religiozita pojem, který je obtížné jednoznačně definovat. Nejasnost pojmu „religiozita“ můžeme sledovat ze dvou různých pohledů. První pohled je zaměřen na nepřesný překlad anglického slova *religiosity*, které má svůj původ v latinském *religio*. Pojem religiozita může tedy být považován za synonymum takových pojmů jako je *náboženský, ortodoxní, víra, zbožnost, oddanost* anebo *svatost*. Tyto slova ovšem vystihují spíše jednotlivé aspekty osobní religiozity, ale nejsou ekvivalentem pojmu religiozita. Druhý pohled, který nám ztěžuje definovat religiozitu, spočívá v tom, že současný zájem o religiozitu překračuje několik akademických disciplín, a každá z nich přistupuje k náboženství z jiného pohledu a vzájemně spolu téměř nekomunikují.¹⁹ Například teolog by řešil religiozitu z pohledu víry, zatímco náboženská pedagogika by se mohla zaměřit na ortodoxii a víru. Psychologové by se mohli rozhodnout řešit rozměry oddanosti a zbožnosti, zatímco sociologové by uvažovali nad koncepcí religiozity zahrnující členství v církvi, návštěvu kostela, přijetí víry, doktrinní znalosti a prožívání víry.²⁰

Pokud se podíváme do české literatury, nalezneme zde několik definic předních českých autorů. Například podle Střížence je religiozita vymezená jako osobní a kladný vztah člověka k náboženství (Bohu), zahrnující komplex jevů, včetně různých forem myšlení, prožívání a konání. Zaujímá postoj k náboženským obsahům, které se projevují v individuálním náboženském systému“.²¹ Další definici nabízí Štampach, který religiozitu vymezuje obecně jako: „přítomnost náboženství v populaci, je to míněno jednak kvantitativně, tedy nakolik jsou náboženství nebo nějaké náboženské prvky přítomny v populaci, jaký v ní mají vliv, a jednak kvalitativně, tedy jaká je religiozita obsahově, respektive jak je prožívána a jak ovlivňuje život

¹⁹ Srov. CARDWELL, J.D. *The social context of religiosity*, s. 220 - 232

²⁰ Srov. *Tamtéž*

²¹ STŘÍŽENEC, M. *Súčasná psychológia náboženství*, s. 39

lidí.“²² A Sekot (1985) religiozitu definuje jako „víru v nadpřirozené bytosti a jevy a účast na aktivitách s touto vírou spojených“²³

My se pokusíme zaměřit na to, co je to religiozita z obecného pohledu. Výraz *religiozita* lze doslovně přeložit jako *náboženskost*, což můžeme chápat jako označení pro vliv náboženství na vědomí a chování jednotlivců i společenských skupin a celků. Religiozita také může být chápána jako souhrnný výraz pro náboženské cítění, postoje a chování.²⁴ Klíčovou složkou religiozity je vztah k Bohu a nadpřirozenu vůbec a dále víra a její projevy. Chování, tedy aktivní složka postojů, se projevují vykonáváním obřadů, návštěvou bohoslužeb, svěcením svátků, dodržováním rituálů, četbou náboženské literatury, náboženskou výchovou. Vnitřní projevy religiozity a náboženské vědomí jsou podle názoru některých vědců klíčovou složkou religiozity a právě jim je třeba přikládat zásadní význam; podle jiných se ale jedná o nezkoumatelný fenomén a je třeba se zaměřit na projevy náboženství v chování. V rámci studia religiozity se sleduje obsah víry, její intenzita a stupeň náboženské informovanosti, dále chování a jeho kultovní a mimokultovní složky. Úroveň religiozity se hodnotí podle podílu náboženství v každodenním chování a jednání lidí (morálce, rodinném životě, mezilidských vztazích, hodnotových orientacích). Předmětem studia jsou také motivy náboženské činnosti (potřeba náboženské víry a ideje, strach z Boha, láska k Bohu, naděje na posmrtný život...). Z jiného pohledu je možné religiozitu zkoumat v aspektech charakteru, stupně, typů a stavu. V Čechách je předmětem studia religiozity především obsah a intenzita víry, intenzivnost náboženského chování a jeho místo mezi činnostmi člověka, úloha individua v náboženské skupině, aktivnost v šíření náboženských názorů a místo náboženských motivů mezi ostatními motivy chování.²⁵

²² ŠTAMPACH, I. O. *Přehled religiozity*, s. 45

²³ Srov. SEKOT, A. *Sociologie náboženství*, s. 246

²⁴ Srov. PETRUŠEK, M., VODÁKOVÁ A. *Velký sociologický slovník*, s. 921

²⁵ Srov. tamtéž

1.5 Spiritualita a religiozita

V kapitolách výše jsme si vymezili význam slova spiritualita a religiozita. V této kapitole se zaměříme na jejich společné rysy a také odlišnosti, abychom tyto dva pojmy pochopili do hloubky a nezaměňovali je jeden za druhý.

Spiritualita je pojem, který je často spojován s náboženstvím a religiozitou. Dokonce to jsou pojmy, které se v literatuře často překrývají, ale je třeba zdůraznit, že to nejsou zcela totožné kategorie. Spiritualita je považována za částečně odlišný jev, který se dá považovat i za novou psychologickou realitu. Důvod, proč jsou tyto dva pojmy spojovány, je dán hlavně tím, že vědecké a literární články pojednávající o těchto tématech jsou velmi flexibilní a často se shodují v hlavní myšlence a jejich pojmy, které používají, jsou zaměnitelné. Dále je to dáno také tím, že každý psycholog, teolog či sociolog, který o spiritualitě či religiozitě pojednával, používal tento pojem ve svém vlastním pochopení se svou vlastní definicí, která sice nebyla úplně odlišná od ostatních, ale některé odchylky se v současné literatuře přece jen objevují.

Význam spirituality může být individuální či kolektivní hledání transcendentního významu. Slovo transcendentní by se dalo doslova přeložit jako přesahující. Přesahující běžnou lidskou zkušenost a převyšující rozumové a smyslové schopnosti. Je to tedy něco, co přesahuje smyslovou skutečnost a dále se táže po smyslu oné věci či jednání. Druhým významem je zkušenost či vyjádření posvátného života a třetím je hledání smyslu života a o touze po spojení s Bohem, vesmírem nebo celým svým životem.

Společné jádro spirituality a religiozity je aspirace k propojení a pochopení toho, co se nachází mimo hmotný svět, rozdíl pak mezi těmito pojmy je v tom, jak se k tomuto tématu dostávají. Tyto dva pojmy mají společné hodnoty, jako jsou úcta, láska, soucit, ale zároveň mají spoustu odlišných témat jako je vlastní směřování k transcendentnu, tradice a univerzalita.²⁶

Hlavním zjednodušeným rozdílem mezi religiozitou a spiritualitou tedy je, že klasická náboženská víra je více zaměřená na náboženské obřady a hodnoty ve skupině, zatímco spiritualita je více volná v dodržování sdílených myšlenek a hodnot a je individualističtější a liberálnější.

²⁶ Srov. SAROGLU, V., Muñoz-García, A. *Individual differences in religion and spirituality: An issue of personality traits and/or values*, s. 83-101

2. Spiritualita a její vliv na mládež

2.1 Vliv spirituality na osobnost

Význam spirituálních projevů a religiozity začal v psychologických studiích zabírat za posledních pár desetiletí stále větší místo. I když spiritualita a religiozita dříve nebyly hlavním předmětem zkoumání, v posledních desetiletích se jejich význam poněkud zvětšil. Vědci našli několik pozitivních vztahů mezi spiritualitou a psychologickými fenomény. Existují nezvratné důkazy, že spirituální člověk dokáže lépe rozvíjet svou myšlenku o smyslu života a fenomén spirituality dokáže významně přispět k celkovému zvýšení lidské spokojenosti. Spiritualita taktéž podle amerického psychologa Roberta A. Emmonse podporuje růst vlastní sebeúcty, rozvíjí psychologický růst a přispívá k vyšší úrovni psychického zdraví.²⁷

Aby spiritualita mohla pozitivně ovlivňovat osobnost, je důležité, aby měl člověk zajištěné své nižší potřeby. I když spiritualita by se mohla v rámci možností rozvíjet i u lidí, kteří své nejnižší základní potřeby uspokojené nemají podle slavné teorie Maslowovy pyramidy potřeb, jejímž základem jsou základní tělesné a fyziologické potřeby, nad nimi potřeby bezpečí a jistoty, potřeby lásky, přijetí, spolupatříčnosti, potřeby uznání a úcty a jedna z nejvyšších potřeb, potřeba seberealizace. Nad potřebou seberealizace existuje ještě jedna vyšší potřeba a tj. sebetranscendence, kam se zařazuje i náš pojem spiritualita. Podle psychologa Jaro Křivohlavého je dokonce spiritualita charakterizována jako “nejzazší cíl našich snah”, tedy jako bod, k němuž směřuje veškerá aktivita člověka. Tyto nejzazší cíle se dají vnímat jako cíle přesahující, transcendentní, prostě ty, které přesahují lidské bytí.²⁸

Pozitivní funkce náboženství v osobnosti rozdělil Z. Chlewinski do šesti kategorií ve své knize *Psychologia religii* v roce 1982. I když je tato studie poněkud starší, její hlavní prvky jsou akceptovatelné i v dnešní době, proto si je zde uvedeme. Jako první funkci uvedl smysl života, kde náboženství odpovídá na základní lidské existenciální otázky jako například, co je smysl našeho života, co je láska, proč se věci dějí tím a tím způsobem a podobně. Tato funkce se nejen snaží nalézat odpovědi na tyto otázky, ale zároveň uspokojuje základní lidskou potřebu a to potřebu transcendence. Chlewinski tvrdí, že religiozita umožňuje přijmout smysl nastalých událostí, kterým člověk nedokáže v konkrétní situaci porozumět. Ať už jsou pozitivní či

²⁷ KOESSEL, K.C. *The relationship between Spirituality and personality*, s. 31-36

²⁸ KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*, s. 158 - 160

negativní. Další pozitivní funkce náboženství na změnu osobnosti se zabývá systémem hodnot. Ten poskytuje zejména základní morální hodnoty člověka, které si člověk na základě náboženství sám zvolí. Religiozita či spiritualita člověku potom pomáhá nalézt určitý výběr alternativního konání, které se orientuje v úsilí člověka ke směřování a naplňování jeho jednotlivých hodnot. Fakt, že jde o *posvátné* hodnoty, posiluje to, že člověk nejprve myslí na skupinové cíle, než na svoje individuální – ve smyslu většího dobra pro společnost. Jako další má Chlewinski uvedenou funkci, která se nazývá bezpečnost a důvěra. Tato funkce souvisí s potřebou zachování života. Zároveň se jedná o sebeuvědomění člověka a o pocit psychické integrity, což znamená celistvost autentických vlastností, zejména hodnotových orientací a chování člověka. Čtvrtá a pátá funkce – sebeidentifikace a identifikace se skupinou – jsou funkce, ve kterých religiozita může pomoci v tom, že člověku umožňuje odpovědět si na otázku: *čím jsem* a zároveň v identifikaci se skupinou dokáže pomoci člověku uspokojit potřebu mezilidských vztahů a kontaktů. Současně může vytvářet skupinovou jednotu, která dává jiný rozměr v pohledu na transcendenci. Poslední funkci, která nese název psychoterapie sebe, popisuje tak, že náboženství dává smysl životu člověka, odstraňuje neurotická napětí, snaží se tedy poskytovat oporu a odpovídat mu na jeho existenciální otázky a dopomáhá člověku rozlišovat podstatné věci od věcí nepodstatných. V neposlední řadě religiozita osvobozuje člověka od viny a nabízí mu k tomu příslušné rituální způsoby, jak tuto vinu zpracovat.²⁹

2.2 Vliv spirituality na mládež

Pro tuto práci je důležité vymezit pojem *mládež*, protože budeme zkoumat spirituální projevy vyjádřené rapem, který považujeme za formu projevu charakteristickou pro mladou generaci a pocházející svým původem ze subkultury hip hop. Je samozřejmě možné přiklonit se k této subkultuře i v pozdějších letech (rané dospělosti, vrcholné dospělosti), to ovšem nebývá tak časté. Potvrzují to rozhovory s umělci československé rapové scény, kteří tvrdí, že se k tomuto stylu života dostali již v mladém věku.

V dnešní době je velmi těžké vymezit mládež věkově. Mládež jako zvláštní sociální skupina se začala respektovat až na přelomu 19. a 20. století. Pokud se na tuto skupinu podíváme z hlediska vývojové psychologie, řadí se do kategorie mládeže obvykle jedinci, kteří procházejí vývojovou fází dospívání, tedy adolescence a pubescence. Zároveň se do této

²⁹ HALAMA, P., ADAMOVIČ, L., HATOKOVÁ, M., STRÍŽENEC, M. *Religiozita, spiritualita a osobnost*, s.7-8

kategorie ale řadí i ti, kteří patří do kategorie rané či mladé dospělosti. Dle psychologa Ericksona je charakteristickým vývojovým úkolem dospívající mládeže utváření vlastní identity a v návaznosti na to (v rané dospělosti) rozvíjení důvěrného vztahu k druhému člověku. Nelze tedy tuto skupinu jednoznačně věkově odlišit. Dá se ale shodnout na tom, že nejnižší věková hranice, kterou používají některé výzkumy jako ohraničení zkoumané části mladé populace je 11 let.³⁰

Horní hranice je na definování ještě o něco složitější. Je to zapříčiněno tím, že žijeme v době, která by se dala nazývat kult mládí. Cílem kultu mládí je být stále mlád. Nikdy nezestárnout, a proto se mnohdy starší lidé stále chovají jako lidé mladší a udržují si až příliš dlouho hodnoty mládeže, které by měli ale přeorientovat na hodnoty dospělých. Dalším faktem, proč je horní hranice mládeže těžko definovatelná, je fakt, že příprava na zaměstnání je oproti minulým desetiletím několikanásobně prodloužena. Větší zájem a dostupnost studia na vysokých školách prodlužuje reálný vstup mladých lidí do zaměstnání. Tyto a další faktory ovlivňují přechod do další vývojové fáze, kterou je dospělost. Můžeme se tedy spokojit s definicí, že člověk zůstává mládeží, dokud nepřejde na další vývojový stupeň, který je definován hlavně tím, že jedinec přijme zodpovědnost za svůj vlastní život ve všech třech rovinách lidského života, což jsou rovina materiální, psychická a sociální.

Dá se ale s jistotou říci, které důležité faktory tuto vývojovou skupinu charakterizují. Jedním z nejdůležitějších faktorů je ten, že mladí lidé si v tomto období svého života vytvářejí svůj vlastní názor a tvoří si svůj životní styl. Také se právě v tomto období ptají po smyslu života, smrti, věčnosti, dobra a zla a také Boha. Jejich status se mění z dítěte na dospělého člověka, s čímž přichází mnoho odpovědnosti, se kterou se mladý člověk doposud nesetkal, a je jeho úkolem vše vyřešit a zvládnout se zařadit a ztotožnit se s novou rolí. Myšlení mladého člověka začíná být na vrcholu. Již je schopen veškerých logických operací a nemá problém s abstraktním myšlením. Jen může zabíhat do rychlých soudů a do zevšeobecnování určitých faktů, protože nemá dostatek zkušeností na to, aby vyhodnotil, že nemá dostatek informací ke správnému soudu. Mladší adolescenti, jsou v tomto období poněkud citově nevyrovnaní, jsou ve fázi experimentování, prvních lásek, zklamání, ublížení apod. Ale s přibývajícím věkem, například ve věku starších adolescentů začíná panovat emoční stabilita a vyrovnaní se se svými city a dokonce jejich hlubší pochopení. Jednou z největších změn je v období adolescenta další

³⁰ Srov. LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie*, s. 239-260

stupeň procesu socializace. Adolescentovi se mění jeho postoj ke svým rodičům, snaží se být samostatným členem ve společnosti a vymanit se z dosavadních rodičovských autorit.³¹

Spiritualita v životě mládeže se může projevovat různě. Existují tři oblasti, v nichž se projevuje spirituální dimenze života mladých lidí. První oblastí je kvalita života. V modelu psychologického blahobytu navrženého Ryffem a Singerem se píše, že význam, účel, růst a seberealizace jsou základními složkami blaha a psychický blahobyt zahrnuje sebedpřijetí, environmentální mistrovství, pozitivní vztahy s ostatními, vlastní účel v životě, osobní růst a autonomii.³²

Druhou oblastí je vývoj náboženské víry, o němž mluví Fowler. Podle něj existuje šest stupňů vývoje víry, přičemž stupeň 3 a stupeň 4 jsou nejdůležitější pro duchovní vývoj adolescentů, tedy pro rozvoj spirituality. V 3. etapě má vývoj víry podobu *syntetické konvenční* víry, která se vyznačuje shodou s malým odrazem na náboženských přesvědčeních. Ve fázi 4 je *individuální-reflexní* víra charakterizována osobním bojem a volbou. Argumentuje se, že existence osobního boje a volby jsou důležitými prvky zralé spirituality. Poněkud odlišný model má Genia, který předpokládá pět etap: po etapách egocentrické víry (fáze 1) a dogmatické víry (2. etapa) je třetím stupněm přechodná víra, kde adolescenti mohou kriticky zkoumat svou duchovnost, která je vyvolána postupným dozríváním dospívajících v kognitivní schopnosti a interpersonálním pohledem. Pokud je přechod ve fázi 3 úspěšný, dospívající pokročí do 4. etapy (Reconstructed Internalized Faith) a 5. Stupně (Transcendent Faith), kde se transcendentní víra vyznačuje flexibilním systémem víry, univerzálními principy a propustnými psychospirituálními hranicemi.³³

Podle dalších odborníků souvisí spiritualita s *pozitivním rozvojem mládeže*. V modelu navrženém Bensonem existuje 40 vývojových aktiv v rozvoji dospívajících, kde význam života a pozitivní přesvědčení jsou důležitými vnitřními aktivy, které ovlivňují rozvoj dospívajících. Dowling a kol. navrhl model, v němž hypotéza o duchovnosti ovlivňuje prosperitu s religiozitou jako zprostředkujícím faktorem. V přehledu 77 pozitivních programů rozvoje mládeže ve Spojených státech, Catalano et al. dospěl k závěru, že spiritualita je jednou z konstrukcí, která je definována jako rozvoj účelu a významu v životě, naději nebo víru ve vyšší moci.

³¹ Srov. LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie*, s. 21-23

³² Srov. RYFF, C., D., SINGER, B. *The contours of positive human health*, [online].

³³ Srov. FOWLER, J., W. *Stages of Faith*, s. 151–174

3. Shrnutí a vlastní operační definice spirituality/religiozity

V textu výše jsme si vymezili, co znamená pojem spiritualita a religiozita, jak se od sebe liší, v čem spolu oba pojmy souvisí a vzájemně korespondují. Soustředili jsme se nejen na jejich vymezení, ale i na historii, skladbu slov a na nazírání na tyto pojmy z různých pohledů různých akademických disciplín. Dále byla soustředěnost zaměřená na spirituální a religiozní projevy v životě mládeže a na to, jak tyto projevy mohou mládež ovlivnit.

Pro další pokračování této práce, si musíme vymezit operační definici tak, abychom dále ve výzkumné části mohli zkoumat spirituální projevy v textech současné československé rapové scény. Na základě znalostí různých pohledů na spiritualitu a religiozitu, můžeme určit vlastní operační definici spirituality, tedy stanovit, co považujeme pro náš výzkum za *spiritualitu*, a na základě kterých znaků můžeme spiritualitu identifikovat.

Jelikož v českém prostředí není většina raperů, kteří by se vyjadřovali explicitně nábožensky – to by se týkalo spíše raperů v USA, kteří mají své vlastní odvětví religious rap (náboženský rap) – neodpovídalo by skutečnosti, kdybychom spiritualitu vymezili v úzké vazbě na náboženství nebo osobní religiozitu raperů. Proto se při další analýze přidržíme *funkcionální definice* spirituality, jak ji uvádí Křivohavý:

Spiritualita se dá vykládat jako taková životní cesta, jež dopomáhá chápat jevy, jako je smysl života, jeho konečnost či nekonečnost, ale i možnost jako komunikovat v interpersonálních vztazích a zároveň jak komunikovat se sebou samotným. Dále se spiritualita může zabývat abstraktními hodnotami, jako je láska, nenávisť, dobro zlo a podobné.

Pod vlivem tohoto pohledu na spiritualitu budeme nadále jako *spirituální* chápat ty projevy mladých lidí (v našem případě raperů), které vyjadřují názory a postoje k následujícím tématům: smysl života, jeho konečnost a nekonečnost, láska, nenávisť, respekt, úcta, dobro a zlo, transcendence, Bůh, víra. Přitom počítáme s tím, že se jedná o velmi různé názory a postoje: některé z nich se nějak – třeba jen nepřímo nebo symbolicky – opírají o náboženské tradice a symboly, jiné nikoliv.

Než ale přejdeme k samostatným analýzám textů, je důležité ještě vymezit pojem rap, zařadit ho do příslušné subkultury a popsat jeho historii k lepšímu pochopení stylu hudby, na který následně budeme analyzovat. Proto jsou zařazeny následující kapitoly, které tento pojem objasní.

4. Subkultury

Pojem subkultura se skládá ze dvou slov – předpony sub a slova kultura. Víme, že kultura znamená soubor materiálních a duchovních hodnot, které si vytvořili lidé během celého historického vývoje lidstva. Předpona sub zde značí ve svém významu *menší než* fakt, že subkultura je něco, co má podobné prvky jako kultura, jen v menším měřítku. Jde o jakousi svébytnost vůči ostatní dominantní společnosti. Někteří lidé označení subkultura odmítají, protože z předpony sub může být chápáno, že členové subkultury mají nižší postavení ve společnosti. Nicméně tento pojem se stal obecně uznávaným a základním prvkem ve vědeckých kruzích.³⁴

Pojem subkultura se začíná objevovat ve 40. letech 20. století ve spojitosti s Chicagskou školou. Tento pojem definoval představitel této školy Gordon jako „část národní kultury složené z oddělitelných faktorů, kterými jsou sociální status, etnický původ, venkovské nebo městské sídlo a náboženství, v jejichž vzájemné kombinaci dochází k jednotě, která má celistvý dopad na jednotlivce, jenž je její součástí.“³⁵ Tato definice je však velmi široká, podíváme se proto na definice dalších uznávaných autorů, které by nám mohli dopomoci k jasnější definici subkultury. Například R. Holmes definuje subkulturu jednoduše jako „skupinu, která je částí širší kultury, ale má své odlišné normy, hodnoty a životní styl.“³⁶ Pedagogický slovník nabízí definici, která zní takto „jedná se o kulturu odlišnou (upřednostňovanými hodnotami a způsoby chování) od dominantní kultury, jež je přesto jejích součástí“.³⁷ R. Stark považuje subkulturu jako „kulturu uvnitř kultury; skupinu, která udržuje nebo rozvíjí soubor vlastní víry, morálky, hodnot a norem, který je obvykle obměnou těch v dominantní kultuře“.³⁸

Autorů definujících pojem subkultura lze nalézt několik desítek, jelikož ale zkoumání subkultury není stěžejním pojmem této práce, spokojíme se s výše vypsányými definicemi a můžeme tedy konstatovat, že subkultura je menší sociální skupina, která se nějakým způsobem liší od majoritní kultury, ale zároveň je její součástí. Vyznačuje se svými specifickými kulturními znaky, které se odlišují od většinové kultury. Má své vlastní hodnoty a normy a dá se říct, že se jedná o kulturu uvnitř kultury.

³⁴ Srov. SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, s. 31

³⁵ Srov. FERRACUTI, W. *The subculture of violence*, s. 97

³⁶ GEIST, B. *Sociologický slovník*, s. 474

³⁷ Srov. PRŮCHA J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, s. 294

³⁸ GEIST, B. *Sociologický slovník*, s. 474

Důležité ovšem je, co danou subkulturu charakterizuje. Na tento fenomén se zaměřila autorka Marta Kolářová ve své knize *Revolta stylem*, kde prezentuje pět charakteristik subkultur tak, jak je formoval Williams v roce 2006.

- 1) Subkultury charakterizuje styl (specifický slang, tanec hudba, oblečení, jídlo, změny těla apod.) kterému členové subkultur přiřkládají specifický význam a který zároveň pomáhá definovat hranice vůči jiným subkulturám a uskupením vně subkultury. Podle Feathersona (2007) je přijetí a prezentování stylu založeno na tom, že ostatní jsou schopni styl číst, tzn. rozpoznávat symbolické významy oblečení, způsobu mluvy, či gest. Styl musí být sociálně rozeznatelný.
- 2) Subkultury se vyznačují odporem a resistencí jednak – z pohledu věku – vůči světu rodičů, tak i celkově vůči společnosti, přičemž některé subkultury přímo brojí za sociální změnu. Významy odporu se často vyjadřují v termínech třídy, rasy, či genderu.
- 3) Subkultury obývají určité prostory, zejména fyzické (ulice, kluby), i když dnes se projevují především jako translokální sítě, které jsou propojeny distribucí hudby, skupinami na turné či festivaly, ale i sítí informací na internetu či v hudebních zinech.
- 4) Subkultury se setkávají se společenskou reakcí, často i represí a cenzurou. Williams uvádí odlišnosti v reakci na subkultury v reálně socialistických zemích, kde byli například punkeři odsouzeni k vězení za veřejné pobuřování svým extravagantním stylem.
- 5) Subkultury se podílejí na utváření identity, přičemž kladou důraz na autenticitu, kterou definují v protikladu k hlavnímu proudu, tzv. mainstreamu, a k procesu, při kterém dochází k přeměně objektů příp. osob v prostředek směny tzv. komodifikaci. Zároveň vytvářejí distinkce mezi identitami vlastních členů a tím se samy vnitřně strukturují, formují vnitřní hierarchie.³⁹

Díky těmto charakteristikám lze subkultury rozeznat a víceméně správně přiřadit i k jaké subkultuře daný člen patří.

³⁹ KOLÁŘOVÁ, M. *Revolta stylem*, s. 16-17

4.1 Subkultury mládeže

V kapitole výše jsme si obecně shrnuli, co je to subkultura. V této podkapitole se budeme zabývat užším pojmem a tou je subkultura mládeže.

Česká republika se začala se subkulturami setkávat již v 60. letech 20. století. Ovšem díky politické situaci v tehdejší Československu byly členové různých subkultur často považováni za devianty, provokatéry a nepřátele režimu, proto nějaké subkultury zanikali, či vznikali potají a nebyly veřejně rozšířené. O rozvoji subkultur v ČR se tedy dá hovořit až se změnou režimu po roce 1989. V dnešní době existuje tolik subkultur, že je téměř nemožné je všechny sepsat. Nejznámějšími subkulturami jsou například hippies, skinheads, hip hop, punk, metal, gothic, emo a další.⁴⁰

Smolík definuje subkulturu mládeže jako “typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkultury mládeže jsou skupiny mladých (dospívajících) lidí, kteří mají společného něco (problém, zájem, zvyk), co je odlišuje od členů ostatních sociálních skupin.”⁴¹ Podle Jandourka jsou subkultury mládeže “formy združování, které vycházejí z jejího životního stylu a jimiž se mládež odlišuje od světa dospělých”⁴² Na rozdíl od pojmu subkultura, v definicích o subkultuře mládeže, se přední autoři více méně shodují.

Dle Grubera (In Smolík 2006) mají subkultury mládeže ve společnosti tyto základní funkce:

- 1) poskytují specifické *útočiště* tzv. *neorganizované mládeži*,⁴³
- 2) umožňují komunikaci potřebnou pro výkon té které zájmové činnosti,

⁴⁰ KOLÁŘOVÁ, M. *Revolta stylem*, s. 18

⁴¹ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, s. 35

⁴² SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, s. 180

⁴³ Neorganizovaná mládež je poněkud komplikovaný problém, na který není v této práci prostor pro vysvětlení do hloubky, bude nám proto stačit vysvětlení, že neorganizovaná mládež jsou jedinci, kteří procházejí obdobím tranzitu mezi dětstvím a dospělostí na pozadí postmoderní společnosti, přičemž se setkávají nebo budou setkávat s náročnými životními situacemi, které nejsou schopni sami řešit (tzv. nezvládnutí života), což výsledně vede k odkladu (moratoriu) života (závazku dospělosti)

Srov. HERZOG, A., SYROVÝ, J., ZIMMERMANNOVÁ, M. et al. Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online].

3) ve své existenci subkultury umožňují realizovat a vyzkoušet nové a nevyzkoušené vzorce chování,

4) existence subkultur je zároveň symptomem takových vzorců,

5) existence některých subkultur může být pro společnost zdrojem značných problémů (kriminalita, rasové bouře atd.),

6) subkultury mládeže jsou vyjádřením míry demokracie a svobody ve společnosti,

Subkultury mohou mít také své určité typy. Nejčastější typologie subkultur mládeže je jejich dělení podle kritéria vzniku. Z tohoto hlediska je dělíme na (Smolík, 2010, str. 89):

a) subkultury mládeže přenesené – původně vznikly mimo území ČR, ale nyní jsou v ČR hojně rozšířené,

b) subkultury mládeže originální / původní – vznikly na československém území,

Další kritéria dělení mohou být například:

a) rozšířenost subkultury – jak moc je subkultura rozšířená po ČR, ale například jestli zde je vůbec zastoupená či je jen zahraniční,

b) jednotnost/nejednotnost subkultury – jestli vzniklo v rámci jedné subkultury více proudů nebo nikoli,

c) míra společenské přijatelnosti – z hlediska ústavního pořádku - subkultury extremistické nebo neextremistické,

d) hledisko společenské angažovanosti – angažované nebo neangažované,

e) vztah k násilí – násilné nebo násilí odmítající,

f) vztah k užívání drog – pro některé subkultury je toto charakteristické, někteří je užívají například jen výjimečně.⁴⁴

⁴⁴ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, s. 89-90

4.2 Subkultura Hip hop

Nyní se budeme zabývat subkulturou, která nese název hip hop. Jelikož je tato práce zaměřená na spiritualitu vyjádřenou rapem, osvětlíme si, jak tato subkultura vypadá, čím se vyznačuje a podobně. Budeme se zabývat subkulturou hip hopu, protože rap je jedním z elementů této subkultury. Rap nebo také rapping, Mcing je základním elementem hiphopové hudby, a je tak úzce spjatý s celou hip hopovou subkulturou.

Hip hop je umělecké hnutí mládeže, které vzniklo v newyorském Bronxu začátkem 70. let minulého století. Toto umělecké hnutí mládeže tvoří čtyři základní elementy, které jsou DJing, rap, grafitti a breakdance. Hip hop vznikl v postindustriálních městských částech Ameriky díky mládeži afroamerického či afrokaribského původu. Tato mládež vytvořila hip hop jako reakci na společenské odcizení, policejní diskriminaci, setkání s nezaměstnaností či společenskou a ekonomickou izolací. Byl to zdroj alternativní konstrukce vlastní identity a nového společenského statusu. Hip hopem si v symbolické rovině přivlastňovali městský prostor prostřednictvím specifického tance hudby a životního stylu.

Jedna z nejdůležitějších definic hip hopu se dá nalézt v knize Martina Fiedlera *Hip hop forever*, který tvrdí, že je hip hop životní styl s rozvinutou a pestrou kulturou, vlastním jazykem, módou a stylem, obsahuje i specifický druh hudby a myšlení, který se neustále vyvíjí. DJ a MC TC Izlam, dále říká, že: "Hip hop je prostě jen způsob myšlení, stav mysli. Být hip hopper znamená volně myslet."

Hip hop vznikl v postindustriálních městských částech Ameriky díky mládeži afroamerického či afrokaribského původu. První hlubkovou analýzu této subkultury zpracovala autorka Tricia Rose ve své knize *Black noise*. V této knize se můžeme dočíst, že tato mládež vytvořila hip hop jako reakci na společenské odcizení, policejní diskriminaci, setkání s nezaměstnaností či společenskou a ekonomickou izolací. Byl to zdroj alternativní konstrukce vlastní identity a nového společenského statusu. Hip hopem si členové této subkultury v symbolické rovině přivlastňovali městský prostor prostřednictvím specifického tance hudby a životního stylu. Počátky tanečních, rapovacích a deejayingových složek

hip-hopu byly spojeny společným prostředím, ve kterém se tyto umělecké formy vyvíjely. První hlavní hip-hop deejay byl DJ Kool Herc (Clive Campbell), osmnáctiletý imigrant, který představil obrovské zvukové systémy své rodné Jamajky na různých party ve městě. Použitím dvou gramofonů spojil perkusivní fragmenty ze starších záznamů s oblíbenými tanečními písněmi, aby vytvořil nepřetržitý tok hudby. Kool Herc a další průkopnické hip-hopové deejays, jako je Grand Wizard Theodore, Afrika Bambaataa a Grandmaster Flash, izolovali a prodlužovali zlomový rytmus (část tanečního rekordu, kde všechny zvuky kromě bubnů vypadnou), což stimulovalo improvizaci tanec. V reakci na tuto hudbu tanečníci vytvořili nový taneční styl breakdance, což je taneční styl s repertoárem akrobatických a občas vzdušných pohybů, včetně gravitace - vzdorující točení na hlavě a zádech.⁴⁵

5. Rap – vznik a vývoj

V této kapitole se zaměříme na to, co slovo rap znamená, jaká je jeho historie, jak se rozšířil a proč je dodnes jedním z nejoblíbenějších muzikálních žánrů vůbec.

Rap nebo také rapping je hudební forma hlasového proslovení, které spojuje rýmy, rytmus a pouliční slangovou řeč. Tento styl muziky se může uskutečňovat v několika variantách. Buď je to *sázení* slov za sebou bez jakéhokoliv doprovodu, nebo se slova pasují do tzv. beatu či jiného hudebního doprovodu. Další zvláštní kategorií rapu je tzv. freestyle rap. Rapping v podstatě zahrnuje mluvení nebo zpěv rytmizovaných textů, často nastavených na rytmus. Rýmování vytvořené rappersy je pro mnohé považováno za jeden z nejsložitějších stylů poezie. Navíc se tyto rýmy často zabývají provokativními tématy, jako je pohlaví, násilí, náboženství a společensko-politické otázky. Autoři Cobb a Perry se zabývají estetickou stránkou rapu a snaží se vymezit proti představě, že rap je pouze mluvení do rytmu za zvuku hudebního doprovodu. V rapu je důležité mít také určitou barvu hlasu, umět správně intonovat, klást důraz na aktuální témata a hlavně mít velmi bohatou slovní zásobu. Jedním z nejhlavnějších předpokladů dobrého rapera je jeho vlastní originalita, se kterou svůj rap vytváří. Originalita je hlavně důležitá v odvětví Freestyle rapu, kde raper dostane určité téma a bez jakékoli přípravy rapuje do neznámého beatu text, který si zrovna vymyslí. Rapeři se

⁴⁵ TATE, G., LIGHT, A. *Hip hop – music and cultural movement*, [online].

většinou oddělují na rapery a Freestyle rapery, protože ne každý textař dokáže být i Freestyle raper.⁴⁶

Slovo rap se objevuje již v 15. století v Anglii, kde jeho význam v tu dobu znamená udeřit či zasáhnout. O několik století později se toto slovo začalo objevovat v mírnějším slova smyslu a to jest jako mluvit. Toto slovo se dostalo do Ameriky v 60. letech, kde ho začala používat afroamerická komunita jako označení pro to, když někdo vedl rozhovor a z tohoto významu se poté vyvinulo slovo rap, jak ho dnes známe.

Kořeny rapu sahají až tisíce let zpátky do Afriky. Stovky let před hip hopem a jeho kulturou, se členové afrických kmenů bavili a dorozumívali tak, že své příběhy skládaly do rytmických textů, které přednášely s bubny a lehkými formami instrumentace. Tito afričtí umělci a zpěváci položili základy pro dnešní moderní rapovou hudbu.

Rap vznikl společně s hip hopovou kulturou, tedy jak již bylo řečeno v Bronxu v 70. letech minulého století. Ačkoliv si nikdo nemůže deklarovat nárok na vznik rapu, obecně je považován za nejdůležitější postavu hip hopové hudby a tedy i rapu DJ Kool Herc, o kterém jsme se bavili v kapitole o hip hopu. Zatímco ale Kool Herc byl ovlivňován dalšími hudebními styly, jako byl funk a jazz, ostatní průkopníci rapové hudby, jako byl například Grandmaster Flash, se nechali ovlivňovat dalšími venkovními zdroji, jako bylo například reggae nebo německá elektronická hudba. Jakmile se objevil prostor v nové umělecké formě, noví individuální umělci začali rapovat například do rytmu písní, které byly určené pro tanečnický break dance. Tito lidé se poté začínali nazývat MCs – což jsou v hip hopovém slangu ti, kteří mají kontrolu nad mikrofonom. Toto rapování bylo ovlivněno několika staršími zdroji, včetně The Last Poets, což byla mluvená slovní skupina z Harlemu, která od počátku 70. let vydávala politickou pouliční poezii. Dalšími vlivy, které působily na vývoj rapu, bylo *skatování* v jazzu, anebo například tradiční latinskoamerická řeč. Africko americké veřejně známé osobnosti jako například Muhhamad Alli a jeho rýmované vychloubání či velmi vlivné proslovy Martina Luthera Kinga juniora byly hlavními ovlivniteli hudebního stylu rhythm and blues, které perforoval například Isaac Hayes.⁴⁷

První nahráný rapová píseň je podle velkého počtu zdrojů píseň You're My Candy Sweet od skupiny Fatback band, která vyšla v roce 1979. První rapový hit, který se zasloužil o rozšíření rapu do celostátního podvědomí USA, byl beze všeho Rapper's delight od Sugarhill gangu, který byl vydán ve stejném roce jako píseň You're my candy sweet. Přestože píseň

⁴⁶ Srov. Perry. I. *Prophets of the hood: Politics and Poetics in Hip Hop*, s. 125

⁴⁷ Srov. SMOLÍK, J. *Subkultura mládeže* s. 193-196

Rapper's delight měla obrovský úspěch, rapová hudba si nevedla komerčně velmi dobře až do té doby, než nastoupili na scénu Run D.M.C. se svým debutovým albem vydaném v roce 1983.

Nejranější nahrávky rapu v osmdesátých letech minulého století měly velmi pozitivní melodii, navzdory tomu, že často zkoumaly a odhalovaly velmi špatné životní podmínky v městských ghettech. Do 90. let 20. století byla tato generace zastíněna gangsta rapem. (v gangsta rapu se jedná o ostré a často vulgární texty komentující pravdivé příběhy o městském způsobu života a zločinu). Umělci na západním pobřeží jako Ice-T a NWA skládali své texty o životě slumů, které často přeháněly násilnost gangu a bravada. Americká široká veřejnost mimo komunitu hip hopu byla tímto stylem rapu zděšená, avšak možná i kvůli tomu se gangsta rap stal a zůstává jedním z nejpobulárnějších žánrů rapové hudby. Implicitní obraz rapu a násilí byl jasný kvůli řadě incidentů, mezi nimi zejména vraždy Tupaca (2Pac) Shakur a The Notorious B.I.G., dvou největších hip hopových hvězd. Mnoho pozorovatelů debatovalo o tom, zda gangsta rap způsobil nebo prostě odrážel rostoucí gangové násilí desetiletí. Rapová hudba zůstala nadále kontroverzní a čerpá širokou škálu kritiků uvnitř i mimo africkou americkou komunitu. Docházelo i k tomu, že někteří interpreti stanuli před soudem kvůli textu svých písní.

Mnozí Američané považují nebo alespoň považovali rapping a hip-hopovou kulturu za škodlivou pro americkou kulturu jako celek. Jejich stížnosti a nesouhlasy byly ale z velké části potlačeny vzhledem k přijetí rappingu jako legitimní umělecké formy, která je již víc jak třicet let součástí americké kultury. Zástupci rapové hudby poukazují na její celosvětovou popularitu a pomalu se vyvíjející uznání tohoto žánru hudebními kritiky. Rappeři získali od roku 1989 alespoň jedno ocenění na Grammy Award Show. V roce 2007 byli hip-hopovými průkopníky Grandmaster Flash a Furious Five, kteří byli prvními rapovými skupinami zvolenými do Rock and Roll Hall of Fame.⁴⁸

5.1 Rap – vývoj v České Republice

Rap a celkově hip hop se v České Republice začali pořádně rozvíjet až po revoluci v roce 1989. Ze západního světa začali do České republiky proudit nové hudební styly, které doposud byly pro Čechy zcela neznámé. Subkultura hip hopu se začala rozvíjet nejprve jeho výtvarnou

⁴⁸ Srov. DYE, D. *The birth of rap: A look back*, [online].

stránkou – graffiti. Mladí lidé začali po revoluci jezdit do Berlína, který byl v tehdejší době jedním z nejpomalovanějších měst na světě. Jelikož je hip hop tvořen, jak již bylo řečeno, ze čtyř základních elementů, ti, kdo v té dobu začínali rapovat, byli také aktivními writery.⁴⁹

Jako první průkopník rapu u nás byl Lesík Hajdovský. Tento umělec ještě před revolucí slyšel na západní rozhlasové stanici Bayern 3 několik amerických rapových nahrávek a byl tímto zvukem natolik unesen, že společně se svojí skupinou Manželé nahrál skladbu Jižák, která je silně inspirovaná skladbou New York New York od Grandmaster Flash & The Furious Five. Tato skladba je neznámější písní z jejich alba nazvaného Kamufláž. Tuto píseň pak znovu narapovala pražská skupina PSH alias Peneři strýčka homeboye, která je brána jako jednou z hlavních průkopnických rapových formací. V roce 2001 PSH vydalo svoje album Repertoár a to je dodnes označováno jako první opravdové hip hopové album u nás. V tu dobu byla na svém vrcholu také pražská skupina s názvem Chaozz, která vydávala písnička jako Planeta opic, Vodopády či Svišti na golfovém hřišti. Chaozz byl v tu dobu jednou z nejznámějších hudebních seskupení a vyhrával se svými singly komerční hitparády. Ne všichni ale Chaozz brali jako pravý hip hop nejspíše kvůli jeho komerčnosti a textům. Například Vladimír 518 komentoval tvorbu Chaozzu slovy: „Firmy vzaly první, na co šáhly, a vyšly úplně scestný desky. Underground se tvořil trochu dýl.“⁵⁰

Jako další je třeba zmínit i seskupení Diwoký západ, kteří sice nevydali album, ale několik singlů například V rytmu THC, Mlať skinheada do hlavy atd. Poté se začali vydávat další a další hip hopové desky od nových autorů. Například Syndrom separace od Syndrom Snopp, dále začínali vydávat svojí tvorbu skupina Defuckto nebo například Indy a Witch. V roce 2004 vydává své album Supercrooo. V dalších letech se na českou scénu dostávalo stále více umělců, kteří se věnovali rapovému žánru, a jejich výčet by byl obsáhlejší než celá tato práce. Uvedeme zde proto jen ty nejznámější, ty, jenž rapovou scénu České republiky posouvají dál. Jsou to například:

- Illegal Music (Schyzo, Casper, Dyzivv, Meiton, Saka)
- Archetyp 51 (Smack, Tchagun, Barenz, Gruzo, Dryman, Chik, Norman, Pirez, Rados, Wbwoy)
- Hypno 808 (Hugo Toxxx, Marat, White Russian (dříve Igor), Freezer, Frank Flames, DJ Nuff, 4Row, Jointel, Peacock, Abe, yeezuz2020, Lucas, 5 Gang, Dyrty, Stokar, Vae Cortez, Huclberry, Doemixxx, Voodoo Beats)

⁴⁹ writer = autor nasprejovaného graffiti díla

⁵⁰ NANORU, M. *Prkýnka na maso jsme užizli*, s. 33

- Million+ Entertainment (YZO Empire) (Logic, Jackpot († 2017), Jimmy Dickson, CBCH, Decky, Donie Darko, Konex) Hasan, Koky, Gumbgu, Robin Zoot, Nik Tendo, Barber)
- Ty Nikdy (Idea, Rest, DJ Fatte, Boy Wonder, Paulie Garand, Kenny Rough, MC Gey, Dubas, FNTM, INPHY, Roseck, DJ AKA, DTonate, Matys)
- Blakkwood Records (nástupce PVP Labelu) (MAAT, Fosco Alma, LD, Lucas Blakk, Renne Dang, Refew, Sharlota, Jay Diesel, Ceha, Leryk, DOM, Jakub Stelzer)
- Old Kids (Tafrob, Morelo, Young Koukr)
- MAFIARECORDS (Nironic, David Steel, El Nino, Coco Jambo, Tom Malar, Funkmoguls, Dj Zato, Dj Ramel, Junior, Taifun)
- BiggBoss (PSH - Vladimir518, Orion, Mike Trafik), DJ Alyaz, NobodyListen, WWW, DJ Doemixxx, Beatbustlers, Maniak)
- TroubleGang (Marpo, IronKap, MC Wohnout (také jako WHNT), DJ Partyboi, Hard Target, Young CP, Kenny Lopez, Gemstar)
- Azurit Kingdom (Sergei Barracuda, Pastor, Willy Vinyc, DJ Bussy)
- Unbeatable Records (Unbeatable2ojka, Stewe, Blaazin, Tariq, Avisto, Poetic, EJaytime, Jasmin - Jana Grünerová)
- Tusy (Darewin, Dolin, Conspiracy Flat)
- Visionary Boys (Last, Walker)

Rozvoji hip hopové scény v Česku pomáhá i mezinárodní hip hopový festival s názvem Hip hop kemp, který je každý rok pořádán v Hradci Králové. První festival byl již v roce 2002. Na tento festival ročně zavítá přes 20 000 účastníků, proto se tato akce dá řadit do nejvýznamnějších akcí tohoto žánru v Evropě. V roce 2008 také vyšel celovečerní film Česká Rapublika, který pojednává o rapové tvorbě v České republice.⁵¹

⁵¹ Srov. WALACH, V. *Perspektivy krajně pravicového hip hopu v Česku*, s. 48-57 [online].

5.2 Rapová tvorba

Obsahem rapové písně může být několik témat. V knize *How to rap*, kterou napsal autor Paul Edwards jsou témata rozděleny do těchto kategorií:

- 1) reálný život
- 2) fikce
- 3) kontroverzní obsah
- 4) uvědomělý obsah
- 5) *párty* obsah⁵²

Toto dělení je ovšem poněkud zavádějící, protože ne vždy je u rapera jasné, zda se jedná o jeho reálný život, či je to vymyšlená fikce, což ovšem nejspíše není na škodu, ale zanechává to v posluchačích určitou zvědavost. Rozdělit typická témata rapu se pokusil i Jannise Androutopoulose, který ve svém pojednání s názvem *On the recontextualization of hip-hop in European speech communities: a contrastive analysis of rap lyrics* provedl komparativní studii rapových textů ve třech státech v Evropě. Jako základní témata vyznačoval tato:

- 1) sebe prezentace
- 2) diskurs hudební scény
- 3) společenská kritika
- 4) přemítání/hloubání
- 5) láska/sex
- 6) párty/zábava
- 7) drogy⁵³

Témat, která rap řeší je nespočet, dá se rapovat skoro o všem. Nicméně hlavní témata korespondují s naším výčtem výše. Podle tématu, o kterém rap pojednává, se dá rap rozdělit do jednotlivých žánrů. Tak jako každý styl hudby má i rap v sobě určitou diferenciaci stylů, které sice dohromady stále tvoří rap a celkově hip hop, ale vyznačují se určitými odlišnostmi, a tak

⁵² Srov. EDWARDS, P. *How to rap*, s. 5-20

⁵³ Srov. ANDROUTSOPOULOSE, J. *On the recontextualization of hip-hop in European speech communities: A contrastive analysis of rap lyrics*, s. 1-42

dostávají před slovo rap přídavné jména, které jejich tvorbu charakterizuje. Těchto druhů rapu je nespočet. My si pro tuto práci zvolíme ty nejhlavnější a charakterizujeme je. Schválně se budeme zabývat rapovými žánry, které se dají najít i v České republice.

Jedním z neznámějších žánrů rapu, je tzv. Gangsta rap. Jeho popularnost byla nejsilnější hlavně v 90. letech minulého století v Americe. Je to odnož hardcore rapu. Hlavními tématy Gangsta rapu jsou násilí, drogy, sex, vzpoura proti systému a podobně. Jedná se o ostré a často vulgární texty komentující pravdivé příběhy o městském způsobu života a zločinu. Jeho představitelé mají často problémy se zákonem. Jeho neznámějšími představiteli jsou Dr. Dre, Snoop Dog, 2pac, Ice Cube a N.W.A., u nás by se dalo říci, že se podobným stylem zabývají rapeři Marpo a Tafrob.

Pop rap je stylem rapu, který je silně ovlivněn obvyklou strukturou popové písně. Je to méně agresivní styl, snaží se zalíbit. Řeší méně vyostřená témata. Jeho hlavními představiteli jsou například Nelly a MC Hammer nebo The Black eyed peas. V České republice se pop rap příliš nevyskytuje, ačkoliv je v Americe velice oblíbeným žánrem. V České a Slovenské republice se slovo pop ve spojitosti s rapem může vyložit až hanlivě. V nespočtu komentářů pod vydanými videi se diskutuje o tom, že rapeři už *nedělají* pořádný rap, ale pop a od toho se oldschool hip hop skupina rapidně distancuje.

Freestyle rap je styl, který je absolutně odlišný od všech ostatních stylů. Nejde totiž o to, o čem daný raper pojednává, jakým stylem, jakou kadencí slov, o jakém tématu apod., ale musí své dílo vymyslet z hlavy přímo na místě. Organizují se tzv. Freestyle battly, kde stojí dva rapeři proti sobě a vyměňují si svoje názory formou rapu. Většinou dojde i na nějaká sprostá slova či vyostřené názory, ale může být i battle odproštěný od těchto výrazů, tomu se říká tzv. friendly battle. Na konci určí většinou publikum, který raper byl v danou chvíli lepší. U nás v ČR se Freestyle rapem zabývá například raperka Sharkass.

Žánrů rapu anebo hudebního odvětví hip hopu je opravdu velké množství, mezi ty, co stojí za zmínku, jsou určitě ještě trap, alternativní rap, latin rap, religious rap – což je v překladu náboženský rap a další.⁵⁴

⁵⁴ ADASO, H. *The definitve guide to hip hop subgenres*, [online].

6. Popis analýzy spirituálních textů

Z mé pracovní definice spirituality vyplývá, že za *spirituální* projevy považují texty, v nichž se vyskytují témata, která se týkají smyslu života, jeho konečnosti a nekonečnosti, lásky, nenávisti, úcty, dobra a zla, transcendence, Boha a víry. Tato témata jsou vybrána na základě funkcionální definice spirituality, která předpokládá, že se dá pojem spiritualita vykládat jako životní cesta, která dopomáhá chápat právě tyto existenciální jevy a zároveň se dotýká abstraktních hodnot, které jsou vyjádřeny pojmy, jako je: láska, nenávist, úcta, dobro a zlo. Pokud bychom chtěli popsat, proč jsou mou osobou jednotlivá témata považována za spirituální, vypadal by tento koncept následovně.

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost – podle Jara Křivohlavého – souvisí spiritualita úzce se smyslem života a jeho kvalitou. Dle jeho názoru se spirituální pohled na smysl života dá vnímat jako rozšíření chápání kvality života.⁵⁵ Smysl života odkazuje na hledání odpovědi na otázky typu: proč žijeme, jaký je smysl lidské existence, co se bude dít *po životě* a pro co má člověk na světě žít.⁵⁶ Tato témata se v textech raperů na československé scéně vyskytují poměrně často, a také proto je zde tento pojem zařazen.

Láska – tento pojem je zde zařazen proto, že láska je jednou z transcendentálních hodnot. V knize od Jacoba Needlemana čteme, že ať už je smysl našich životů jakýkoliv, musí zahrnovat lásku. Dalo by se tedy říct, že láska je jedním elementem smyslu života, a proto úzce souvisí i s kvalitou života.⁵⁷ Zároveň se pojmem láska umělci na rapové scéně zabývají velmi často, ať už se jedná o lásku k druhému, sebelásku či dokonce i o lásku k Bohu.

Nenávist – mezi témata, která se dají vztahovat ke spiritualitě, řadí přední český psycholog Pavel Říčan také některé vztahové emoce, mezi které patří i nenávist. Nenávist jako spirituální aspekt lidských vztahů je z psychologického hlediska možná vnímat jako jeden z extrémně intenzivních, dokonce extatických prožitků, v němž mohou padat hranice mezi ty a já – obdobně jako v lásce.⁵⁸

Úcta – stejně tak jako nenávist patří úcta ke spirituálním vztahovým emocím. Říčan prezentuje spiritualitu i tak, jak se projevuje v mezilidských vztazích a v kvalitě vztahů i k sobě samému.

⁵⁵ KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie nemoci*, s. 169 - 172

⁵⁶ KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*, s. 117

⁵⁷ NEEDLEMAN, J. *Malá knížka o lásce: Originální filozoficko – spirituální studie lásky*, s. 10

⁵⁸ ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 49-50

Zde je úcta vyjádřena jako úcta k lidské bytosti či jako respekt k druhému člověku. Pojem úcty a respektu se v rapových textech také často objevuje, buď jako úcta k druhému člověku, ale i jako úcta k Bohu či k něčemu, co nás přesahuje.⁵⁹

Dobro a zlo – dobro může být vnímáno jako nejvyšší morální hodnota, jejímž opakem je zlo. Důvod, proč je dobro a zlo zařazeno v naší operační definici spirituality, může být zdůvodněno citací Pavla Říčana, jež tvrdí: „Jak ukazuje zkušenost, spirituální prožitek vede člověka k dobru (nebo ke zlu). Nepochybně výrazně stimuluje etický postoj a jednání. Tento vztah lze doložit sděleními těch, kteří byli silně zasaženi prožitkem, ježž oni sami chápali jako setkání s posvátnem.“ Tudíž pokud člověk prožije spirituální prožitek, jenž ho vede k nějaké akci, což je vlastně jeho smyslem, rozhoduje se člověk, zda se přikloní k dobru či zlu.⁶⁰ Zároveň soud toho, co je dobré a co zlé, se také objevuje jako jedna z myšlenek v textech, jež budeme analyzovat.

Transcendence – jak bylo řečeno v teoretické části této práce, spiritualita může mít také širší významovou rovinu, která by se mohla nazývat jako univerzální pojetí spirituality, které také lze charakterizovat jako vnitřní prožitek vztahu k transcenci. Pod pojmem transcendence si nemusíme představit nutně Boha, ale transcenci můžeme chápat jako jakýkoliv přesah – nad naše individuální omezení; proto je prostřekem *transcendování* např. rodina, láska, přátelství a podobně. Umělci československé rapové scény se ve svých textech někdy obrací přímo na Boha, ale jindy pouze k *něčemu*, co je nad námi, co nás přesahuje a co může být například předmětem uctívání a respektu.⁶¹

Bůh – u tohoto tématu snad ani není nutné vysvětlovat, proč zde má své nezastupitelné místo. Pokud se bavíme o spiritualitě, je jasné, že má své kořeny v náboženství, a zde je Bůh stěžejním pojmem, tedy stvořitelem a strůjcem všeho bytí. V textech, které jsou podrobeny analýzou, se odvolávání na Boha a oslovování Boha vyskytuje poměrně často, a proto je zde tento pojem také zařazen.

Víra – jako poslední projev, na jehož základně posuzujeme texty jako spirituální, je zde uvedena víra. Víra zde má také své nezastupitelné místo. Je to zapříčiněné tím, že člověk, jako spirituální

⁵⁹ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 49-50

⁶⁰ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 105

⁶¹ Srov. REICH, K.H. What characterizes spirituality? A comment on Pargament, Emmons and Crumpler, and Stifoss-Hansen. s. 125-128

bytosť, verí v nejaký projev vyšší sily. I když je spiritualita více volná v dodržování sdílených myšlenek a hodnot a je individualističtější a liberálnější, je to pořád víra, která se podobá klasické náboženské víře.⁶²

Tyto výše zmíněné spirituální projevy budu nalézat v rapových textech umělců na české a slovenské rapové scéně. Rapery si vybírám podle současných hudebních žebříčků například na internetových stránkách Bbarak, což je úspěšný hip hopový magazín či Refresher, což je internetový informační portál o životě celebrit a v dalších hudebně uznávaných magazínech a portálech. Zvoleného umělce nejdříve krátce popíši, zmíním se v podkapitole o jeho životě, tvorbě a podobně. Dále u umělce projdu celou jeho diskografií, což je vlastně seznam jeho nahraných děl, a hledám v nich předem stanovené spirituální projevy. Tyto projevy objevuji na základě předem stanovené definice. Pokud se stane, že rapper žádné takovéto dílo nevydal, přecházím k dalšímu umělci, který je zařazen pod ním. Ještě existuje možnost, že analyzovaný umělec napsal více textů se spirituálním kontextem, v tom případě si vybírám ten text, který má v sobě spirituálních projevů obsaženo více. Písně, které jsou vybrané pro analýzu, mají jeden společný obsah a to ten, že se nějakým způsobem vyrovnávají s otázkou Boha. Texty, které si vyberu pro svou analýzu, dále důkladně pročtu a červeně označím pasáže, které se ztotožňují s mou operační definicí spirituality. Pasáže jsou označené červeně pro lepší přehlednost v hledání spirituálních projevů v konkrétním díle, ale pro lepší pochopení zvýrazněných textů je samozřejmě lepší přečíst si celé dílo autora, proto jsou v práci vypsány celé, právě kvůli lepšímu pochopení hlavní myšlenky textu. Vyznačené pasáže dále zanesu do tabulky, ve které jsou jednotlivé projevy vypsány, abych docílila lepší přehlednosti v analyzovaném díle. Na konci této analýzy vznikne souhrn rapových děl československé hudební scény, které v sobě mají spirituální podtext, a proto můžeme tvrdit, že existuje spiritualita, která je vyjádřena rapem.

V následující části práce budou vybraní autoři charakterizováni, bude představen text písně, který se bude analyzovat a následně samotná analýza. Zástupci rapové scény jsou vybrány na základě oblíbenosti v České republice a na Slovensku dle několika na sobě nezávislých hudebních žebříčků rapové scény.

⁶² Srov. SAROGLOU, V., Muñoz-García, A. Individual differences in religion and spirituality: An issue of personality traits and/or values, s. 83-101

7. Konkrétní analýza autorů a jejich prvky spirituality ve vybraných textech.

7.1 Majk Spirit

Majk Spirit, je slovenský umělec, jež je v celé československé rapové scéně znám pod svým pseudonymem. Jeho pravé jméno je Michal Dušička a jeho pseudonym vznikl překladem těchto jmen do anglického jazyka. Spirit se narodil 28. srpna 1984 na Slovensku, přesněji ve slovenském hlavním městě Bratislavě. Majk Spirit je členem bratislavské rapové skupiny H 16, ve které spolupracuje s dalšími slavnými rapery, jako je například Otecko či Cigo. Tento slovenský interpret je na hudební scéně od roku 2000. Z počátku vystupoval a vydával své singly i pod jinými pseudonymy jako například Koko Šajs, Koko Najs, Dušo atp. Z počátku nahrával pouze singly a jeho nejranější tvorba obsahovala písně jako Viera a Byť či nebyť, která byla svého času velmi úspěšnou skladbou v tehdejších hitparádách. Postupně se dostával dále do podvědomí československého rapu a začal spolupracovat a hostovat na skladbách tehdejších nejuznávanějších raperů ve svém oboru. V roce 2010 se pustil do své sólové kariéry a jeho první album vyšlo 11. listopadu 2011 a neslo název Nový člověk. Od té doby měl nespočet koncertů po celém Slovensku, České republice a i v zahraničí. V roce 2015 vydal další album s názvem Y black Y white, které mělo obrovský úspěch. Dá se tvrdit, že se vypracoval na jednoho z top raperů celé československé scény.

Majk Spirit ve svém volném čase rád čte. Zajímají ho knihy, ve kterých je hlavním tématem esoterika, což je souhrnný termín pro různá duchovní hnutí a proudy v západní kultuře vycházející z gnosticizmu, hermetizmu a neoplatonizmu pozdního starověku. Mezi jeho oblíbené autory patří Osho, což je duchovní učitel, mystik a guru. Můžeme tedy tvrdit, že spiritualita u Majka Spiritu je téma, které mu není nijak vzdálené. Spirit také věří v karmu a bere jí jako vesmírný zákon, který platí absolutně pro všechny.⁶³

Jeho tvorba je velmi obsáhlá. Za svou kariéru vydal celkem šest alb. Píseň, která bude obsahem analýzy, je z alba, které nese název Nový člověk a bylo vydáno v roce 2011. Tato píseň je vybrána proto, že je zde spirituální koncept jistě obsažen. Celá píseň se týká existenciálních otázek a zároveň jsou otázky položeny ne sobě, ale někomu jinému, dalšímu – možná Bohu samotnému. “Prečo ľudia trpia, čo je smrť?” – to jsou typické otázky,

⁶³ DUŠIČKOVÁ, E. *Kluk, který objevil spirita aby inspiroval*, s. 20-25, 70-79, 180-202

ktorej si pokladá téměř každý člověk a na které nám může dopomoci hledat odpovědi právě naše spirituální víra.

Text písně:

Hľadám pravdu

Už ako malý som mal veľa otázok,
chcel som len tú čistú pravdu bez pozlátok,
nikdy som nejak nemusel tú bedňu, rád
som čítal,
bol som zvedavý na veľa vecí, rád sa pýtal,
zakázané témy, lákala ma mystika,
okultné vedy, záhady, ezoterika,
veci, o ktorých v médiach nebol ani
náznak,
doba je už inde, google je pre mňa zázrak,
všetky inforámcie sú tam,
stačí si ísť pre ne, nebyť pohodlný pán,
na druhej strane, prečo nebyť pohodlný
pán,
vesmír môže aj tak hocikedy zmeniť plán,
stojí za to zhromažďovať furt nejaké
múdrosti?

Čo keď ten svet nikdy nepochopím v
úplnosti,

čo keď je to väčšie ako ja,

čo keď jediný otáznik som tu ja?

Ref.: Ja hľadám pravdu, neviem ako ty, ja
hľadám pravdu, (pravdu, eh!)
lebo viem, že tí, čo hľadajú, to raz aj

nájdu,

(nájdu, eh!)

mám sen, neviem ako ty, ja hľadám
pravdu,

(pravdu, eh!)

lebo viem, že tí, čo hľadajú, to raz aj
nájdu.

(nájdu, eh!)

(Eh!)

Veľký tresk alebo Adam a Eva,
stvoril Boh ľudí, alebo ľudia Boha?

Prečo ľudia trpia, čo je smrť?

Na čo som tu ja a kam sa plaví moja plť?

Som telo, čo má ducha, alebo duch, čo má

telo?

Je to v čiernobiely, je tá šedá cieľom?

Je možné cestovanie v čase?

Môžeš vstúpiť do tej istej rieky niekde
zase?

Sliepka, alebo vajce? Máme šiesty zmysel?

Má vôbec obyčajný ľudský život zmysel?

Máme univerzálnu myseľ?

Kto postavil tak veľkú pyramídu?

Prečo nikto v škole nespomenul Atlantídu?

Naozaj vymýšľajú choroby jak genocídu,
fakt sa bez toho násilia ľudia nezaobídu?

Ref.:

Príde prepolovanie, či prevybrowanie,
a kto robí tie kruhy v obilí a čo sa stalo v
Roswelli?

Ref.:

Mám sen a stále viem, že nič neviem,
a neviem, či som nevedel viac, keď som
mal sedem,
či neboli všetky tie roky v škole len na
škodu,
či mi hnojili, či otrávilí moju pôdu,
ale čo ma nezabije, dodá silu, teraz som
silný,
nesnažím sa už byť pán múdry, neomylný,
učím sa v tej škole života,
snívam o tom, že sa jedného dňa z bludiska
vymotám,
svetlo je silnejšie jak tma,
čo si z toho vyberem sa týka iba mňa,
ja chcem zapáliť tú sviecu, nech zhorí až
do tla,
chcem spoznať pravdu, lebo oslobodí ma,
pravda je svetlo a len svetlo zo mňa
vyženie tú tmu,
nehľadám to vonku, viem, že musím to
nájsť dnu,
lebo zbytočné je pre mňa, že ovládnem
celý svet,
keď nepochopím krásu, čo má v sebe živý
kvet.

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	„Na čo som tu ja a kam sa plaví moja plť? Som telo, čo má ducha, alebo duch, čo má telo?“ „Má vôbec obyčajný ľudský život zmysel?“
Láska	
Nenávist	
Úcta	
Dobro a zlo	
Transcendence	„Čo keď ten svet nikdy nepochopím v úplnosti, čo keď je to väčšie ako ja,“
Bůh	„stvoril Boh ľudí, alebo ľudia Boha?“
Víra	„Ja hľadám pravdu, neviem ako ty, ja hľadám pravdu, (pravdu, eh!) lebo viem, že tí, čo hľadajú, to raz aj nájdu,“

7.2 Revolta

Revolta je český rapper, jehož pravé jméno je Marek Kaleta. Narodil se roku 1989 v Krnově. Svoji první rapovou tvorbu začal psát již v šestnácti letech, kdy mu na gymnáziu vycházeli všechny slohy na ty nejlepší známky, proto se rozhodl skloubit svůj literární talent s jeho stylem hudby, kterou poslouchal již od útlého věku. Své první demo, které neslo název T.E.O.T.L. nahrál v roce 2007. V roce 2009 vydal album s názvem *Sám za sebe*. V následujícím roce mu vyšlo další CD, které se nazývalo MKW. Opravdový fanouškovský boom ovšem vyvolalo až CD *Evoluce vědomí*, které vydal v roce 2012. Je to deska, která je záměrně rozdělená do dvou částí, kdy v první části Revolta řeší politicko-společenské problémy a v druhé duchovně-vesmírná témata. V roce 2014 vydal album s názvem *Motivace k činům*, ve které se snaží lidem vysvětlit, aby začali jednat a proměnili svoje sny a touhy ve skutečnost. V následujícím roce poté vydal svojí další desku, která se jmenuje *Marcus Revolta 2015*.

Tento mladý rapper, se svoji hudební kariéru rozhodl dělat naplno, a proto skončil v prvním ročníku vysoké školy, aby se mohl hudbě věnovat komplexně. Jeho hlavním posláním je změnit mladým lidem dosavadní pohled na život, dát jim naději v lepší svět a pomoci jim začít věřit v sám sebe a ne v ostatní lidi. Pro tuto činnost se rozhodl na základě nevlídné celospolečenské situace. Trápilo ho, že mladí lidé konzumují nadměrné množství alkoholu a experimentují s drogami. Chtěl zastavit úpadek morálky a lidské cti. Proto se svým kamarádem Adamem Raw založil projekt s názvem *Seberevolta*, který se, jak se píše na internetové stránce *bandzone* v biu k tomuto umělci, "snaží motivovat své okolí ke zdravému životnímu stylu prostřednictvím cvičení s vlastní vahou a vytvářením komunit po celé Československé republice, kterým není lhostejný vlastní stav a stav jejich bezprostředního okolí, ve kterém žijí, a aktivně se podílejí na jeho utváření ke zdravějšímu obrazu svému. Společně s Adamem Raw také uskutečnili několik přednášek pro základní a střední školy a v současné době je také aktivní kemp nazvaný *seberevolta*, kde je právě tento typ motivace mladých lidí k lepšímu životnímu stylu podporován.⁶⁴

Píseň, která zde bude představena, je z alba *Změň svůj život* a nazývá se *Vítej v duchovním světě*. Text písně *Vítej v duchovním světě* má jasný spirituální nádech už ze samotného názvu díla. V textu se objevuje několik existenciálních otázek jako například v tomto prvním verši:

⁶⁴ *Bandzone.cz, Revolta*, [online].

„Chtěl bych vědět, kdy vyléčíme svět
a jestli to stihnem tento život, nebo ne,“

kde autor polemizuje nad myšlenkou, že svět je jakýmsi způsobem zkažený a je třeba ho společně vyléčit. Apeluje na své posluchače, aby vnímali svět kolem sebe a probudili v sobě ducha, který jim může dodat sílu bojovat za lepší svět a mír. (Vyšleme zprávu do celého vesmíru, že jsme tady připraveni vyhrát v míru!)

Text písně:

Vítej v duchovním světě

Chtěl bych vědět, kdy vyléčíme svět
a jestli to stihnem tento život, nebo ne.

Jestli stihnem najít společnou řeč
a postavíme mosty přes tu spoustu řek.

Jestli nepřestanem milovat i ve zlém
a nenávisť k druhým v sobě přepnem.

Protože ona nás zkouší,
zda jí podlehnem nebo najdeme i lásku
v poušti.

A tak jsem rád, že si mou hudbu pouštíš,
ona vyššímu účelu tady slouží.

Dodat ti sílu a pozvednout ducha
v dobách zlých, má pomocná ruka.

Nedokážu totiž být šťastný,
když vidím, že svět kolem je nešťastný.

Zmařené sny a ztracená víra
a v srdcích je po všech těch ztrátách díra.

Ale pokud existuje bůh,

věř mi, že existuje také kruh,
kde vše dobré se ti jednou vrátí
a všechna ta bolest se provždy vytratí.

A myslím, že je to náš největší test
zachovat si duchovní čest
v tom nátlaku pozemského žití.
Příjemných hříchů, které naše ego sytí,
věřit v dobro a následovat vpřed
a pomáhat druhým i přes všechno zlé.

Hledat v lidech to dobré,
mluvit k nim vřele, klidně a moudře.
A pamatuj, oči neodhalí, co je duch
a tak zavři oči a vnímej sluch!

Ty jsi ty, duch v těle,
vítej v duchovním světě!

Ref. : Stále jsem tu s tebou, stále jsem tu
s váma,

cítíš, jak se otevírá k duši brána,

k tvojí podstatě a ty víš, kdo jsi-
nesmrtelná bytost všech možností.
Ano, ty jsi duch, co někdy spává.
Ano, to se v tomto vesmíru stává.

Ale ty jsi vzhůru, vítěj v duchovním světě,
vnímej!

A spadli jsme sem jako hvězdy z vesmíru
a najednou jsme se ocitli ve víru
nevědomí a zla, nesem si tu tíhu,
přesto je náš účel udělat to v míru
a teď máme před sebou tu výzvu.
Na planetě šílenství najít tu víru,
že je člověk dobrý, jenom jeho programy
v mysli způsobují, že není probraný.

A tak se snažím dělat hudbu pro tvou duš,i
protože ten úsměv ti více sluší.

A věř mi, že existuje cesta ven
a že ji najdeš, buď na to připraven.

Stačí se rozhodnout a najdeš pravdu živou
a věř mi, že nežiješ jenom jeden život.

Za sebou máme už miliardy let

a všichni víme, co je to vesmírný let.
Tak nějak to všichni cítí ve vzduchu,
že nejsme jenom tělo a podstatu máme
v duchu.

A více než očím, můžem věřit sluchu,
ne zlým myšlenkám, těm nebudem dělat
sluhu.

A pokud to tak vnímáš, tak jsi ještě vzhůru,
nestihli tě ještě otupit, díky Bohu!
Za každého, kdo šíří úctu a lásku,
moudrost, přátelství a dává v sázku
svoji čest, aby sloužil pravdě.

I když, bráško, ne vždy je to snadné!

Ale přes všechno nikdy nepřestane
dávat druhým naději a sílu, dokud nepadne
a pokud to tak cítíš stejně,

tak si od srdce teď spolu všichni přežme.

Vyšleme zprávu do celého vesmíru,
že jsme tady připraveni vyhrát v míru!

Ref.:

Ref.:

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	„Chtěl bych vědět, kdy vyléčíme svět a jestli to stihnem tento život, nebo ne.“
Láska	„Jestli nepřestanem milovat i ve zlém a nenávisť k druhým v sobě přepnem.“
Nenávisť	
Úcta	„Zachovat si duchovní čest v tom nátlaku pozemského žití.“ „Za každého, kdo šíří úctu a lásku moudrost, přátelství a dává v sázku svoji čest, aby sloužil pravdě. I když, bráško, ne vždy je to snadné.“
Dobro a zlo	„Věřit v dobro a následovat vpřed a pomáhat druhým i přes všechno zlé.“
Transcendence	
Bůh	„Ale pokud existuje bůh, věř mi, že existuje také kruh, kde vše dobré se ti jednou vrátí a všechna ta bolest se provždy vytratí.“
Víra	„Ty jsi ty, duch v těle, vítěj v duchovním světě.“ „Na planetě šílenství najít tu víru, že je člověk dobrý, jenom jeho programy v mysli způsobují, že není probraný.“

7.3 Marpo

Marpo, alias Otakar Petřina se narodil 29. ledna 1985 v Praze. Jeho otec je známý pop-rockový zpěvák Ota Petřina, který spolupracoval například s Václavem Neckářem, Helenou Vondráčkovou a dalšími. Snad proto měl Otakar k hudbě kladný vztah již od útlého věku. Marpo začal rapovat již ve svých třinácti letech, v tu dobu nahrával své písně na velmi obyčejný magnetofon. Postupně začal vystupovat před lidmi, i když ze začátku hrál své koncerty jen pro několik málo lidí. Jeho motivace ovšem byla ohromná, a tak se postupně vypracoval až na špičku dnešní československé scény. Nejprve vydal tři neoficiální CD v angličtině a poté se spojil s několika dalšími rapery a společně založili vlastní projekt - kapelu Charakter crew. V roce 2005 se Marpo seznámil s tehdejším velmi úspěšným interpretem Gipsym, který mu produkoval jeho debutové album s názvem Původ umění. Marpo si své místo na československé rapové scéně vydobyl i tím, že se účastnil největšího rap battlu Rap Fight VOL. 1., který na konec ve finále Whos the king final rap fight bezkonkurenčně vyhrál. Marpo v průběhu dalších let vydal ještě několik úspěšných alb, například se svou skupinou Troublegang vydali desku s názvem Album. Poslední album, které je zatím vydáno, je z roku 2018 a nazývá se Dead man walking.⁶⁵

Pro naši analýzu jsme vybrala text s názvem Ať se za nás pomodlí z alba, které nese název Troublegang. Spirituální projevy v tomto rapovém textu jsou evidentní hlavně ve verši, autor díla se vyjadřuje k pocitu bezmoci tak, že “potřebuje sílu shora” a dále “zažívám věci, které ulehčí jen víra v boha“ ” – zde se dá sledovat narážka na to, že pokud člověk souhlasí s myšlenkou, že existuje bůh či něco, co nás přesahuje, může mu víra v něco vyššího ulehčit v jeho pocitu viny apod.

Zbytek textu se vyjadřuje k faktu, že autor v životě něco pokazil, a potřebuje pomoci dostat se ze současné situace, ale zrovna kolem není nikdo, kdo by mu pomohl. Proto se dále odkazuje na ”něco vyššího” textem:

“Ať se za mě někdo pomodlí,
ať to za mě někdo vyřeší,
já vim, já vim, já vim, že ta minulost nebyla zrovna nejlepší,

⁶⁵ Rapzzz.cz, *Marpo*, [online].

at' se za nás někdo pomodlí,
at' to za nás někdo pořeší,
já vim, já vim, já vim, bude ámen pokud se to nezlepší.”

A snaží se svůj poct viny a nepochopení předat na nějakou třetí osobu, která by mu mohla odlehčit od jeho současného trápení.

“Je to cejtit v ovzduší,
jak se to plní nenávisť,
jak si chtěj vymlátit zuby a odejít domu s tím pocitem vítězství,
je to cejtit už od dveří řinčení skla, žádný příměří,
tak jestli je tam venku někdo,
at' se za mě tiše pomodlí.”

A zde v posledním verši je opět poukázáno na *někoho*, kým je zřejmě myšlen Bůh či nějaká blízká osoba, která by se autora textu zastala, pochopila ho a pomohla mu.

Text písně:

At' se za nás pomodlí

Zvedni svý ruce, skloň svoji hlavu,
poslouchej, jak bije srdce,
venku je chladnej svět a spousta tmavejch
dní,
za sebou táhnem víc než jeden průser,
záda mám ohlý a pořád větší náklad,
čim víc sem starší, tim víc začínám chápat,
ve snech vidim ty tvaře lidí, co mizí
stejně jako každej večer slunce na západ,
kdybych měl ty chyby spočítat,
najít jedno vyjebaný řešení,
kdybych se měl dál pořád omlouvat,
tak se na situaci stejně nic nezmění,
vim, že se za mě modlí, abych našel cestu,
abych nikdy nepadnul držkou až ke dnu,
přidělávám jim ty vrásky, ale pořád běžim
za svým cílem
a čekám, až tu trofej jednou zvednu,
úplně jasně vim, že nikdy nechci průměr,
aby duše černá zaplnila celej svět,
občas se cejtim, jako že dokážu lítat,
občas mě dolů srazí jenom vlastní vztek,
ze všech těch spisů bych mohl napsat
tenhle příběh
a doufat, že mi vážně jednou všichni
odpustí,
do tý doby stojim tady, беру, co je daný
a jsem rád, když se za nás občas někdo
pomodlí.

Ref. : **At' se za mě někdo pomodlí,**
ať to za mě někdo vyřeší,
já vim, já vim, já vim, že ta minulost
nebyla zrovna nejlepší,
ať se za nás někdo pomodlí,
ať to za nás někdo pořeší,
já vim, já vim, já vim, bude ámen, pokud
se to nezlepší.

Občas si říkám, že potřebuju sílu zhora,
zažívám věci, který ulehčí jen víra v boha,
svět je krásnej, asi jak špinavá stoka,
nabízí mi potěšení jako cizí holka,
svět je poklad použitej nesčetněkrát,
snaž se, snaž se, neválej se, dělej, pojd'
stát,
dělej, zatni zuby, dělej zas musíš žrát,
jenže o tom, kdo seš, chce se ti lhát,
celej život soustředíš se jenom na sebe,
jak to tu neposrat, jak neskončit na dece
někde na ulici na Národní třídě v bídě,
učili tě, jak a co je špatně jako dítě,
pak přijde realita, ta drsná realita,
co má k tomu blízko, jako kniha od života
vzdálená je asi jako země od měsíce
vzduchem naplnim si plíce,
problémy přicházej furt dokola, furt jsou
tu,

hrajou stejnou píseň, stejnou hnusnou hru,
pak přijde věc, která by tě nenapadla ve
snu,
dostane tě do kolena a promění den ve tmu,
koukáš se na nebe a stydíš se za sebe,
dneska si přeješ, aby to vzal někdo za tebe,
není tu nic, co tě rychle zahřeje,
co by pomohlo překonat ty peřeje.

Ref. :

Stalo se hodně věcí,
hodně věcí prostě nejde změnit (ne),
padlo hodně slov, našel jsem ten cíl a já
nevím.
Asi je to v nás, agresivita přímo vesmírná,
natolik upřímná, každej má to rád, ale
odmítá,
nejde to vzít zpátky (ne),
kulometní dávky
do náručí všem těm, co nesnášej hádky,
bojkoty, stávky
a všechny ty rány, kopačky, háky, strhy a
páky,
měl sem už pocit,
že otevřu továrnu tím tempem, jako
vyrábím mrzáky,
je to cejtít v ovzduší,
jak se to plní nenávisť,
jak si chtěj vymlátit zuby a odejít domu s
tím pocitem vítězství.

je to cejtít už od dveří řinčení skla, žádný
příměří

tak jestli je tam venku někdo
ať se za mě tiše pomodlí

Ref. :

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	„já vim, já vim, já vim, bude ámen, pokud se to nezlepší”
Láska	
Nenávist	„je to cejtít v ovzduší, jak se to plní nenávistí, jak si chtěj vymlátit zuby a odejít domu s tím pocitem vítězství”
Úcta	
Dobro a zlo	
Transcendence	„Občas si říkám, že potřebuju sílu zhora, zažívám věci, který ulehčí jen víra v boha.”
Bůh	„Občas si říkám, že potřebuju sílu zhora, zažívám věci, který ulehčí jen víra v boha.”
Víra	„vim, že se za mě modlí, abych našel cestu, abych nikdy nepadnul držkou až ke dnu” „a jsem rád, když se za nás občas někdo pomodlí” „Ať se za mě někdo pomodlí, ať to za mě někdo vyřeší.” „tak jestli je tam venku někdo, ať se za mě tiše pomodlí”

7.4 Suvereno

Jedním z představitelů slovenské rapové scény je Lukáš Lacko, který se narodil 15. listopadu 1984 v Bratislavě a světu je znám pod svým pseudonymem Suvereno. První čtyři písmena v jeho jméně symbolizují čtyři slova, která charakterizují jeho životní cestu – svoboda, umění, vědomí energie. Též význam slova suverenita – nespoutanost, svrchovanost je klíčovým pojmem v jeho tvorbě a životě. Tento slovenský umělec se začal subkultuře hip hopu věnovat už v roce 1996, kdy začal poslouchat první hip hopové texty. Sám říká, že ho svými rytmy, životním stylem a svobodným způsobem sebevyjádření hip hop doslova očaroval. Po nástupu na střední školu se Lukáš Lacko spojil se svým tehdejším přítelem Cigom a společně v jejich kooperaci začali vznikat první rapové texty a studiové nahrávky nově založené kapely s názvem 2H POZITIV. Při jeho prvních koncertech spolupracoval hlavně s Majkem Spiritem, jehož text byl analyzován výše. Své první sólové skladby vydává pod pseudonymem MCL. Seskupení 2H se v roce 2004 rozdělilo na dvě části – 2H+ a dnes o něco úspěšnější H16. Suvereno zůstává ve svém původním projektu 2H+ a společně s dalším rapperem Vladisem vydává v roce 2005 své první album. V roce 2007 společně vydávají další album s názvem Premium. Svého prvního sólového alba se dočkal v roce 2010, kdy už byl znám pod jménem Suvereno. Zároveň se podílel na tvorbě velice úspěšného muzikálu Příběh ulice. Suvereno poté nahrál ještě několik velice úspěšných sólových alb například: Zlatá středná cesta, Alchymista, Jednoducho a další. Jeho zatím poslední album nese název Hra a je věnované jeho nově narozené dceři.

Suvereno také vytvořil značku S.U.V.E., jež je na jeho oficiálních webových stránkách popsána jako: „S.U.V.E. je teda viac než hudba. Je to životný príbeh, skúsenosti a premena človeka, ktorý sa snaží ísť dobrým príkladom pre mladých ľudí a pozdvihnúť ich prirodzený potenciál. Okrem hudobnej tvorby je to rôzna edukatívna a osvetová činnosť formou besied, prednášok a diskusií, podpora charitatívnych a environmentálnych projektov, cestovateľské aktivity, ale tiež motivačné výchovné koncerty na školách.”⁶⁶

⁶⁶ Suvereno.sk, *Bio*, [online].

Text, který bude analyzován, je z jeho desky s názvem Alchymista a nazývá se Světlo. Tento text jsem vybrala na základě metaforicky zpracovaného pojmu světlo, které je zde označeno jako vlastní víra v sebe. Dle mého názoru je tento Suverenův text metaforicky výborně zvládnutý. Zaměřuje se totiž na světlo, jež si stvořilo temnotu, aby samo více vyniklo a lidstvo si ho mohlo snad i lépe zvolit. Lidé se pak ale začali přiklánět i k temnotě, jelikož je lákala její past. Přikloněním k temnotě lidé zapomněli na to, kdo byl jejich stvořitel a vládce, a v nové temnotě plné konfliktů se jim těžce žilo a snažili se najít cestu zpátky ke světlu, které nakonec naleznou všichni samy v sobě, pokud věří ve své vlastní světlo. Každý si ovšem smysl této písně musí přebrat sám a vytvořit si svůj vlastní názor, co tím daným světlem autor myslel.

Text písne:

Svetlo

Svetlo. Svetlo, nasledujem svetlo.
Celú večnosť.

Na počiatku bolo svetlo a bude aj na
konci.

Jediný čas je večnosť vo vesmírnom
rámci.

A to absolútne všetko, čo prebieha
medzi tým,

je nekonečne mnoho podob reality.

A tak raz sa to jedno, jedno jediné
svetlo

rozhodlo stvoriť temno, aby mohlo
vyniknúť ľahko.

A už nebolo mu smutno, keď vzniklo
tmavé plátno.

A tak každé svetlé miesto stalo sa jeho
zrkadlom.

Svetelné roky dozadu sa svetlo množilo
odrazu,

a vytváralo tak záblesky samého seba
rad do radu.

Malé svetlá stále pribúdali a spolu
užívali si tú parádu,

že mohli naplno využívať svoju novú
slobodnú voľbu.

Cez skúsenosti sa učili svietiť a pritom
radovať sa.

Temnota im zvykla do toho tieniť, bola
ich dobrý rádca,

lenže mnohé z nich začala pomaly lákať
jej sladká pasca.

A tak zabudli na svoj pôvod,
nevedomosť sa stala zrazu ich vládca.

Zablúdené na ceste domov začali čím
ďalej viac báť sa,

tie málo svietiace vytvárali konflikty a
ich cieľ bolo hádať sa.

A robilivšetko napriek mysliac si, že to
je tá domov skratka.

Až kým ich na správnu cestu nenaviedla
svetelná križovatka,

ktorá umožnila zrodiť nové svetlá, svetlá
osvietené.

Tie prežiarili tmu a posvietili aj na tie za
zamračené.

A to všetko len tým, že im pripomenuli,
kto vlastne sú,

že opustiť zdroj a vrátiť sa doňho, je ich
večný osud.

Svetlo, svetlo, nasledujem svetlo.

Svetlo, svetlo, nasledujem svetlo.

Celú večnosť.

Návrat domov po stopách svetla je cesta
každého z nás.

Smerovať do božského zdroja tam, kde
sa raz zjednotíme zas.

Lebo každý sme častica boha jeho
dokonalý obraz.

Buďte sami sebe svetlom, to je ten jeho
neskonálny odkaz,

lebo svetlo dopadá na všetkých
rovnako, ten rozdiel tkvie v tvojej
priepustnosti.

Tma a spánok sú jeho opakom
potrebným k prejavu skúsenosti,
lebo definujú všetko svetlé, ktoré by bez
nich vobec nevyuniklo.

A pohlcujú všetko staré, aby nové z
popola po čase vzniklo.

Všetci sme deti jedného vesmíru a on sa
skrže nás prejavuje.

Miluje nás všetkých, bez rozdielu, aj
toho, ktorý proti nemu vzdoruje,

To je tá bezpodmienečná láska, ten
základ všetkého, čo existuje.
Kráľstvo nebeské sídli v srdci a odtiaľ
sa do okolia rozširuje.
A pozemský život je malý záblesk na
plátne večnosti,
z tohto pohľadu sa zdá byť
bezvýznamný a úplne zbytočný.
No je tu vyšší zámer, ktorý mu dáva
skutečné hodnoty,
že aj malé svetlo dokáže prežiarit' tú
nadvládu temnoty.

Takže po smrti nezáleží na tom, čo som
sa naučil, ale čo som naučil ostatných,
aby každý jeden deň za života bol tým
posvätným,

Lebo každá je záznam do kroniky bytia
a duchovným naplnením tak získá
zmysel božská existencia.

Alchymista je ten, čo zapísal tieto slová
do tvojej duše,
cestu za poznáním ti tak presvecujú jeho

žiarivé lúče.

A na otázku, kto ve skutočnosti sme, mi
zoslal odpoveď z neba,
sme svetlo, sme vedomie, ktoré si
uvedomuje samo seba.

Svetlo, svetlo, nasledujem svetlo.
Svetlo, svetlo, nasledujem svetlo.
Celú večnosť.

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

<p>Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost</p>	<p>„Na počiatku bolo svetlo a bude aj na konci,”</p> <p>„A to všetko len tým, že im pripomenuli, kto vlastne sú, že opustiť zdroj a vrátiť sa doňho je ich večný osud.”</p> <p>„A pozemský život je malý záblesk na plátne večnosti, z tohto pohľadu sa zdá byť bezvýznamný a úplne zbytočný, No je tu vyšší zámer, ktorý mu dáva skutočné hodnoty, že aj malé svetlo dokáže prežiť tú nadvládu temnoty.”</p> <p>„A na otázku, kto ve skutočnosti sme, mi zoslal odpoveď z neba, sme svetlo, sme vedomie, ktoré si uvedomuje samo seba.”</p>
<p>Láska</p>	<p>„To je tá bezpodmienečná láska, ten základ všetkého, čo existuje.”</p>
<p>Nenávist</p>	
<p>Úcta</p>	
<p>Dobro a zlo</p>	
<p>Transcendence</p>	
<p>Bůh</p>	<p>„Smerovať do božského zdroja tam, kde sa raz zjednotíme zas.”</p> <p>„Lebo každý sme častica boha, jeho dokonalý obraz,”</p> <p>„Všetci sme deti jedného vesmíru a on sa skrze nás prejavuje.”</p> <p>„Lebo každá je záznam do kroniky bytia. A duchovným naplnením tak získá zmysel božská existencia.”</p>
<p>Víra</p>	<p>„Svetlo, svetlo, nasledujem svetlo. Celú večnosť.”</p>

	Až kým ich na správnu cestu nenaviedla svetelná križovatka, ktorá umožnila zrodiť nové svetlá, svetlá osvietené.“
--	---

7.5 Rest

Rest je český rapper a MC – což v překladu znamená master of ceremonies, což značí umělce, který baví publikum hlavně svou improvizací, například skládá rapové texty na základě slov, které publikum samo navrhne. V rapovém slangu se toto odvětví nazývá Freestyle rap. A právě díky Freestyle rapu se tento muž, vlastním jménem Adam Chlpík, který se narodil v Trenčíně roku 1986, dostal do širšího povědomí fanoušků československé rapové scény. V době, kdy se freestylu aktivně věnoval, vyhrával na vrcholových českých akcích, jako je Battle night či Urban Republic, a v roce 2008 dokonce vyhrál i prestižní rapovou soutěž na Slovensku zvanou Art Attack Freestyle Battle. Freestyle rapu se stále okrajově věnuje, ale spíše ho vkládá do svých koncertů, aby obohatil jejich průběh.

V roce 2003 byl Adam Chlpík aktivním členem kapely Divney postoy a od roku 2010 působí v české nahrávací společnosti (labelu) Ty nikdy, společně s dalšími uznávanými rapery československé scény. Jeho první album s názvem Premiéra, které vydal společně s DJem Fattem, byla zlomovým bodem jeho kariéry. Tato deska zaznamenala takový úspěch, že se Rest stal jedním z předních interpretů rapového žánru v České republice i na Slovensku. Jako další úspěch může Rest považovat společnou desku Ty nikdy labelu, s názvem Label, kde je často obsazen. Svoji další sólovou desku vydal v roce 2013 opět v kooperaci s DJ Fattem. Tato deska nese název Střepy a navazuje na jeho první album Premiéra. Poté měl Rest delší pauzu při vydávání alb, jenž omlouvá tím, že „hledal sám sebe”. Jeho deska s názvem Restart vyšla tedy až v roce 2018 a prestižní hip hopový magazín BBarák o jeho hledání sama sebe a desce Restart napsal: „Prošel si očistným procesem ducha i těla. Zelené vyměnil za zeleninu, alkoholu řekl stop a po delším půstu našel odvahu vylézt z kůži na trh. Jak tu jeho desku vlastně veřejnost přijme, když už stopy nebudou jen o hulení a lehkovážném životě? Zdravotní životní styl, cvičení a vytyčení priorit. Jeho ideály jsou vyobrazeny právě v Restartu, který jasně odráží jeho aktuální pocity.” Desku Restar fanoušci přijali velmi kaldně a v současné době Adam Chlpík alias Rest pracuje na své již čtvrtém sólovém albu.⁶⁷

Píseň, která je vybrána pro analýzu, se nazývá Pane Bože a je z alba Střepy. Tato skladba je pro analýzu vybrána proto, že je celá zaměřená jako taková promluva k Bohu. Autor textu věří v jeho existenci, nebo alespoň v *něco*, co nás přesahuje. Třetí osobě zde pokládá různé existenciální otázky a prosí o nějaký náznak, že Bůh vyslyší naše motlitby a prosby a pomůže

⁶⁷ Rapzzz.cz, *Rest*, [online].

všem lidem. Zároveň nikomu ale nenutí svou víru a textem: „Nechci brát lidem vyznání, vždyť každéj víme svý, píšu ti jen svůj názor, žádněj liebesbrief,” dokazuje, že je otevřený k faktu, že lidé mohou věřit i v jiné věci, než našeho konkrétního Boha.

Text písně:

Pane Bože

Mně stačí málo ke štěstí, Bože, dej mi
volnost,
už jenom tvoje přítomnost je pro mě
kouzlo.

Sleduješ moje kroky mega dlouho,
beztak sem nešlápnul nejedno hovno,
nee.

Lidi tě vzývají, když jejich vize mizí, to
je hloupost,
věřej tomu, že tam někde jsi a hledaj
pouto.
Ať už hledaj sami sebe, nebo tvoji
pomoc,
potřebujou slyšet boží slovo.

Tak prosím vyslyš ty prosby, vim, že
jich jsou tuny,
věř mi, bylo by jich víc, kdyby i zdi
mohly mluvit.
Chcem vnitřní klid, chcem pryč z tý
prudy,
některý lidi stále neví kudy.

A proto píšu tydlety řádky, směrem tam
nahoru,

za všechny ty hlasy, co jsou na dně.
A věděj píču o tom, jaký to je žít v
mamonu,
peníze pro ně totiž znamenaj jen trable.

A bože můj, tohle není žádná motivační
skladba,
jenom čistá pravda, podávaná z patra.
Servíruju bez servítek, život je fakt
sračka,
někdy tě dokáže potěšit a jindy nasrat.

Klišé? Může bejt, no chtěl jsem ti to
napsat,
i když je to jasný jako facka.
Věřící řeknou, že jsem bastard, ateisti
daj praps.

No, jak mam věřit, že tam jsi, když
tohle je furt válka.

A maskáče se tu nosej víc jak láska,
lidi maj potřebu jen krást a práskat.

A možná je tohleto jenom hlas do
prázdna,
jestli mě slyšíš, no tak mi dej aspoň
náznak.

Chápu, máš tam tunu takovejch jak já,
co by se rádi dověděli, kde je pravda.
A další miliony lidí, který neví, jak dál,
až budeš mít někdy chvíli, tak se zastav.

Nevim, jestli nemáš čas, nebo chuť,
no stejně píšu znova,
dopisy se vracej, asi pořád nejsi doma,
možná jsou ty lidi na tom stejně,
možná, že ta doba, kterou čekali na
odpověď,
jim vzala víru v Boha.

Myslím tím Tebe a to tvý nebe,
kam se nikdy nedostanem, ani když to

celej život chceme.

I když lidi věřej sebevíc, nenajdou ty
dveře,
přesto všechno věřim, že se tam fakt
něco děje.

Možná ne, možná je to celý smyšlený,
no cílem týhleto skladby bylo příměří.

Nechci brát lidem vyznání, vždyť
každej víme svý,
píšu ti jen svůj názor, žádněj liebesbrief.

Moch jsem mít ten život těžší,
o tom není pochyb. Chci říct díky
za to, že furt sleduješ můj kroky.
Slyšel jsem, že dáváš pozor na děti a
cvoky,
tak jsem blázen jen od první do poslední
stopy.

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	„Chcem vnitřní klid , chcem pryč z tý prudy, některý lidi stále neví kudy.”
Láska	
Nenávist	„A maskáče se tu nosej víc jak láska, lidi maj potřebu jen krást a práskat.”
Respekt	
Úcta	

Dobro a zlo	
Transcendence	„A proto píšu tydlety řádky směrem tam nahoru,”
Bůh	<p>„Mně stačí málo ke štěstí, Bože, dej mi volnost už jenom tvoje přítomnost je pro mě kouzlo.”</p> <p>„A bože můj, tohle není žádná motivační skladba, jenom čistá pravda podávaná z patra.”</p> <p>„Myslim tím Tebe a to tvý nebe, kam se nikdy nedostanem, ani když to celej život chceme.”</p> <p>„I když lidi věřej sebevíc, nenajdou ty dveře, přesto všechno věřim, že se tam fakt něco děje.”</p> <p>„Chci říct díky za to, že furt sleduješ mý kroky. Slyšel jsem, že dáváš pozor na děti a cvoky.”</p>
Víra	<p>„Lidi tě vzývají, když jejich vize mizí, to je hloupost, věřej tomu, že tam někde jsi a hledaj pouto. Ať už hledaj sami sebe, nebo tvojí pomoc, potřebujou slyšet boží slovo.”</p> <p>„No, jak mam věřit, že tam jsi, když tohle je furt válka.”</p> <p>„dopisy se vracej, asi pořád nejsi doma, možná jsou ty lidi na tom stejně,”</p> <p>„Nechci brát lidem vyznání, vždyť každej víme svý, píšu ti jen svůj názor, žádněj liebesbrief.”</p> <p>„Možná že ta doba, kterou čekali na odpověď, jim vzala víru v Boha.”</p>

7.6 Lipo

Lipo, vlastním jménem Jonáš Červinka, je rapper a básník, který se narodil 11. dubna 1986 v Liberci. Lipo vešel do povědomí veřejnosti poprvé díky projektu s názvem Básníci před mikrofonem, zkráceně BPM. V tomto projektu, na kterém spolupracoval společně s dalším významným českým rapperem Pauliem Garandem, představil do té doby nepoznanou odnož českého rapu, kde rapové texty vycházeli především z poezie. Tímto projektem se Lipo a Paulie snaží *zachránit* poezii, která v současné době nemá příliš mnoho síly ani ambice k oslovování širší veřejnosti, natož k mladé generaci. První uveřejněné dílo z dílny BPM s názvem Slova vyšlo v roce 2007. O rok později vydali další album, tentokrát s názvem horizonty, které obsahovalo hity jako Chill a Horizonty, s nimiž se ocitli na nejvyšších pozicích různých hitparád, a dokonce toto album vyhrálo cenu Anděl 2009 v kategorii hip hop a r'n'b. Poté se Lipo začal věnovat své sólové kariéře. Nejdříve v roce 2010 vydal politicky angažovanou píseň s názvem Pozdravy z Liberce, která hrála velkou roli při tamějších komunálních volbách. O dva roky později vydal své první sólové album s názvem Víc než jen hudba. Toto album sklízelo obrovský úspěch hlavní díky písni Ležím v tvé blízkosti, na které spolupracoval s velmi talentovanou zpěvačkou Debbi. Jako první český rapper se tak se svojí rapovou hudbou dostal až na samotný vrchol české rádiové hitparády IFPI, byl na 1. místě v kategorii Top 50 nejhranějších cz/sk skladeb. V roce 2014 vydává svou druhou sólovou desku, která nese název O duši a tím pokračuje ve své úspěšné tvorbě. V roce 2018 vydává své zatím poslední album, které se jmenuje Lyrika, se kterou slaví podobný úspěch jako s jeho předchozími dvěma deskami.⁶⁸

Text, který bude analyzován, je z Lipova prvního sólového alba *Víc než hudba* a nazývá se *Bůh je láska*. Tento text rapera Lipo jsem zvolila proto, že určitě má spirituální podtext, ikdyž z jeho tvorby lze vycítit jeho nespokojenost s církví. Jelikož se autor ale k církvi vymezuje, lze tvrdit, že mu není lhostejná, protože má potřebu zařadit její otázku do svých textů. Pokud si pozorně přečteme text, zjistíme, že ačkoliv se na začátku vyjadřuje slovy *Bůh je láska*, v samotném textu panuje spousta výčitek směrem k Bohu a křesťanské víře. Ale ke konci textu autor poznává, že něco, v co člověk může

⁶⁸ Bandzone.cz, *Lipo*, [online].

věřit a co dokáže poznat, je láska a jelikož bereme lásku jako jeden ze spirituálních projevů, dá se tento text řadit mezi texty, který mají spirituální ráz.

Text písně:

Bůh je láska

Není lehký stát mezi dvěma světy.
Ale věřím, že bůh je láska.
Věřím, že bůh je láska.

Vidím Krista na kříži jako symbol lásky. Chtěl bych se s ním bavit, jak se asi dívá na ty, co v jeho jménu soudí mladý nesezdaný páry, za potřeby, co jim byly Bohem darem dány. Poznal jsem tebe a s tebou ten uzavřenej svět, co ti poskytuje řád a jasnou odpověď. Tam, kde panie tlumočívá v otázkách sexu, když jdeš na zpověď.

Mezitím, co píšu, přemítáš o smyslu víry, jestli slepě důvěřovat se neznamena mýlit, o tom jestli jít si pro poznání je vůbec chyba, anebo volba člověka, co umí city přijímat. A vypořádat se s tím, že je to mezi dvěma, že už to není člověk sám, ale muž a žena, co umí projevit smutek, ale i z vášně sténat, když si připustí, co umí jejich vlastní těla.

Ref.: Když usínám, sním o tom, jak se

milujem.
Když vstávám, mám strach, že pak lituješ.
Stojím proti tomu sám, nahej a bez jistot a jediný, co mám, je štěstí, co nás potkalo.
Když usínám, sním o tom, jak se milujem.
Když vstávám, mám strach, že pak lituješ.
Stojím proti tomu sám, nahej a bez jistot a jediný, co mám, je štěstí, co nás potkalo.

Láska lidí je dar, jak křehký pohár vína. Je umění s tím žít, zkus si ji neupírat. Když jsem to celý přijal, tak jsem pak neusínal. Co je církev? A co je víra?
Nebízejí ti tradici a recept na štěstí, vnucujou ti pocit viny, pokud se ho nezhostíš. Církev lidi spojuje, ano, pěkněj plán, máš je ale poslouchat, sám sis ho nevybral. Od dětství máš hájit vyšší ideál, co když on vraždí pravdu, ležící opodál. Od těch, co o ní často

mluví, protože ji vlastní, člověk je unikátní, zbavme se těch frází, co mezi naše světy vystavěly němou hráz, a proto mi jen paradoxně zbejvá věřit v nás, zbejvá mi věřit, že to jde, když spolu vytrváme. Má naděje a tvoje modlitba na konci dne.

Ref.:

Dnes uvěřil jsem v lásku mezi dvěma lidmi, i kdyby jednou odešla, budu navždy jiný. Třeba existuje místo, kde se duše střetnou, třeba spolu můžem dožít, třeba to jde ve dvou. Zmizela zvědavost a život prostoupila něha,

každá věc se ve srovnání s tím zdá být bledá. Vyrážím za pět deset, nechci tě nechat čekat, musím rychle běžet, venku vládne zima, nevlídný počasí a ty jdeš znovu naproti mně, je to pořád krásný, kdy tohle přestane? Oba cítíme ten tlak, a proto musíme snít, že nám to spolu vyjde a my budem svobodní. Pojď, vezmeme se, půjdeme životem spolu, nebo tě můžu léta doprovázet k vašim domů, pojď, nenecháme spolu přece vládnout strach, věčnost není v nebi, je teď a na dosah.

Ref.:

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	„Pojď, nenecháme spolu přece vládnout strach, věčnost není v nebi, je teď a na dosah.“
Láska	„Láska lidí je dar jak křehký pohár vína. Je umění s tím žít, zkus si ji neupírat.“ „Dnes uvěřil jsem v lásku mezi dvěma lidmi, i kdyby jednou odešla, budu navždy jiný.“
Nenávist	
Úcta	
Dobro a zlo	
Transcendence	„Třeba existuje místo, kde se duše střetnou, třeba spolu můžeme dožít, třeba to jde ve dvou.“
Bůh	„Ale věřím, že bůh je láska. Věřím, že bůh je láska.“ „Vidím Krista na kříži jako symbol lásky. Chtěl bych se s ním bavit ...“
Víra	„Mezitím, co píšu, přemítáš o smyslu víry, jestli slepě důvěřovat se neznamena mýlit,“ „Když jsem to celý přijal, tak jsem pak neusínal. Co je církev? A co je víra?“ „a proto mi jen paradoxně zbejvá věřit v nás, zbejvá mi věřit, že to jde, když spolu vytrváme,“ „Má naděje a tvoje modlitba na konci dne.“

7.7 Strapó

Strapo je slovenský rapper a freestyler, jehož umělecké jméno vychází z jeho pravého jména Jan Strapec. Tento muž se narodil 10. března 1989 na slovenské Trnavě. Strapó se stejně jako výše zmiňovaný rapper Rest zapsal do povědomí československých fanoušků nejprve velmi úspěšnou freestylovou rapovou tvorbou, ke které se dostal na základě jeho prvního rapového vzoru Eminema. Již ve svých šestnácti letech se stal vítězem slovenského celorepublikového Freestyle battlu s názvem Bombaklad. Dále Strapó vítězí i v kvalifikaci na prestižní Artattack Freestyle Battle 2006 a následně se stává vítězem, v jejich slangu králem, tohoto battlu. Svůj titul krále Artattack battlu si následující rok ještě jednou obhájil.

V roce 2007 Strapóvi vyšlo jeho první EP, které se jmenovalo MC, který věděl příliš. Díky tomuto dílu začal Strapó nabírat fanoušky i mimo freestyle. V následujících letech spolupracoval s ostatními členy československé rapové scény a hostoval na různých albech, které byly v tu dobu vydávány. Koncem roku 2010 Strapó přežil vážnou autonehodu, která, jak sám říká, byla neskutečně silným zážitkem, díky kterému přehodnotil mnohé věci ve svém životě. Možná i proto dále vydává singl s názvem Musím jít, který symbolizuje takové rozloučení s jeho velmi úspěšnou freestylovou kariérou – 50 vítězství, 5 proher, 1 remíza a pouští se do sólové tvorby. V roce 2012 vydává svou první sólovou desku s názvem 23. V roce 2013 se hlavně díky úspěchu této desky vydává na koncertní turné po Slovensku a České republice. Dohromady odehrál Strapó na 85 koncertů na různých hudebních festivalech, například na Hip hop kempu, Hip Hop žije, Votvíráku a podobně. V roce 2015 Strapó vydává svoji druhou sólovou desku, kterou pojmenoval Versus. Jeho zatím poslední vydané album je z roku 2018 a jmenuje se 13. poschodie.⁶⁹

Na tomto albu jsem našla písničku s názvem Kazateľ, která bude níže analyzována. Tento text jsem si vybrala proto, že hledá odpovědi na existenciální otázky života. Tyto otázky jsou pokládány Bohu a často jsou také v textu těžké životní situace dávány Bohu za vinu. Avšak na konci se autor *vžije* do role boha a textem:

⁶⁹ Strapó.cz, *Bio*, [online].

“Ja ťa počujem, no neviem ti povedať, čo
alebo kto môže za toto zlo,
a preto nehovorím nič, len sledujem to
a neurobím nič, len sledujem to.
Ja vám nemôžem za to a môžete za to sami,
šak samo sa to nejak stalo a samo sa to nejak spraví,
a tak si nehovorím nič, len sledujem to
a neurobím nič, len sledujem to.”

Vysvetľuje situáciu tak, že ľudia si za svoje činy môžu sami, a preto Bôh nemôže se zmiňovaným bezpráviťm nič udeľat. Prítomnosť Boha v textu, hľadání odpovědí na existenciální otázky a otázky dobra a zla nám tedy dokládá to, že se tento text dá označit za spirituální.

Text písne:

Kazateľ

Keď pozriem z okna, vidím problém
a na šupu ti poviem sto mien,
ktoré budovali objem
toho problému, až kým sa z neho nestal
bordel.

Na jeden povel
pošlú celú krajinu do kolien a koreň
problému je stále slabý oheň,
môžem vymenovať milión tých hovien,
ale bude sa to iba naťahovať ako sopel,
**takže, Bože, pokiaľ existuješ, no tak
pod' sem
a povedz mi, že jak je možné,
že ľudia majú stále problém poznať, čo
je dobré,**

každý chce byť borec a je na hanbu byť
otec
vo svete, v ktorom o kvalite rozhodujú
love, amen!

**Pane, kam sa podeli tí krásni ľudia,
prečo tu ostali iba supy, čo nadomnou
krúžia**

a prečo ma súdia a hlavne, prečo ma
nútia
uveriť tomu, že som nula a že oni sú
viac?

Náboženski fanatici diktujú len jednu
vieru,

nespájajú národy, len ryžujú na sile
hnevu,

podporujú nenávisť a nechcú žiadnu
dobu mieru,

né to pre nich nemá cenu, kedy máme
čakať zmenu?

Ja sa pýtam a odpovedá mi len barman
a pýta sa ma, že či mi má ďalší pohár
naliať

a ja hovorím, že JASNÉ, bez toho už

neviem zaspať,
šak čo nepočúva Boh, tak to si vypočuje
flaška.

**Možno ťa počuje, no neviem ti povedať
čo,**

alebo kto môže za toto zlo,
a preto nehovorí nič, len sleduje to
a neurobí nič, len sleduje to.
A možno nemôže za to a môžeme za to
sami,
šak samo sa to nejak stalo a samo sa to
nejak spraví,
a tak si nehovorí nič, len sleduje to
a neurobí nič, len sleduje to.

**Jak mám byť spokojný, Bože, keď
neverím, že príde spása,
keď vidím všade medzi nami tých
démonov kráčať**

a keď stojím príliš blízko, tak ma z nudy
začnú sácať

a ja cítim, jak tá nenávisť začína so
mnou hádzať .

A ja MÁM pocit, že sa dávno nepozeralaš
na nás,

zatváraš tie oči pred tým všetkým, čo
nás čaká,

necháš zneužívať svoje meno proti
všetkým rasám,

prenechal si asi celý biznis nažehleným
sakám.

Mám chuť plakať! A skočiť dole z tejto
strechy,

keď pomyslím na kolegov, čo znásilnili
deti,

na Vatikán, čo dáva bacha len na svoju
banku,

prítom upratuje hanbu, zatajuje pravdu.

**Keď vidím vieru, jak sa predáva na
každom rohu,
no tam, kde treba pomôcť, by predali
lásku k Bohu,**

tak neviem, kde sa flákaš a prečo to
nechceš riešiť

a prečo naozaj netrestáš ľudí, čo sú
hriešni.

Prečo tie choroby dostanú roboši a nie tí
páni?

Prečo chudoba není tak coolová jak pre
tých známych?

**Prečo nevidíš, že sme ti verili, že ty nás
chrániš,**

no keď veríme, tak iba čelíme ranám
ďalším!

Jak mám tak žiť? Jak mám mať ksicht?

Mám mať masky? A jak sa brániť?
Neverím tomu, že by si nás nechal takto
trápiť,

čo sme ti urobili, že nemôžeme byť
šťastní?

[2x]

**Ja ťa počujem, no neviem ti povedať,
čo**

**alebo kdo môže za toto zlo,
a preto nehovorím nič, len sledujem to
a neurobím nič, len sledujem to.**

**Ja vám nemôžem za to a môžete za to
sami,**

šak samo sa to nejak stalo a samo sa to
nejak spraví,

a tak si nehovorím nič, len sledujem to
a neurobím nič, len sledujem to.

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	
Láska	
Nenávist	
Úcta	
Dobro a zlo	„a povedz mi, že jak je možné, že ľudia majú stále problém poznať čo je dobré, ” „Možno ťa počuje, no neviem ti povedať, čo alebo kdo môže za toto zlo.”
Transcendence	

<p>Bůh</p>	<p>„takže, Bože, pokiaľ existuješ, no tak pod' sem”</p> <p>„Pane, kam sa podeli tí krásni ľudia, prečo tu ostali iba supy, čo nadomnou krúžia.”</p> <p>„Jak mám byť spokojný, Bože, keď neverím, že príde spása, keď vidím všade medzi nami tých démonov kráčať.”</p> <p>Text napsaný autorem z Boží perspektivy: „Ja ťa počujem, no neviem ti povedať, čo alebo kto môže za toto zlo, a preto nehovorím nič, len sledujem to a neurobím nič, len sledujem to. Ja vám nemôžem za to a môžete za to sami.”</p>
<p>Víra</p>	<p>„Keď vidím vieru, jak sa predáva na každom rohu, no tam, kde treba pomôcť, by predali lásku k Bohu,”</p> <p>„Prečo nevidíš, že sme ti verili, že ty nás chrániš,”</p>

7.8 Rytmus

Tento rapper je jeden z neznámějších rapperů v povědomí českého a slovenského národa. Když se řekne jméno Rytmus, téměř každý ví, o koho se jedná – což u několika našich jiných zmíněných rapperů tvrdit nelze. Patrik Vrbovský, což je jeho pravé jméno, se narodil 3. ledna 1977 v Kroměříži. Na začátku své rapové kariéry také vystupoval pod jménem Pat3k Metamorfolord. Na československé rapové scéně aktivně působí už od roku 1992, a předtím dokonce působil i jako tanečník break dance, což je, jak již bylo v této práci řečeno, jeden z elementů hip hopu. Rytmus se nejprve věnoval beatboxu (tvoření hudby pouze za pomoci úst) a freestyle rapu. V roce 1994 dokonce vyhrál prestižní slovenskou freestylovou soutěž Bitka slov a v roce 2003 se umístil na druhém místě v mezinárodním mistrovství beatboxu Austrian Beatbox battle Championship. Opravdový zlom v jeho kariéře přišel až roku 2001, kdy se spojil s rapperem Egem a DJ Anešem a společně založili rapové trio Déjavu, které později přejmenovali na Kontrafakt. Toto trio bylo velmi úspěšné a mezi jejich prvními nahranými písněmi byla i píseň s názvem Dává mi/Dobré věci/Moja rola, díky kterému se dostali do širokého povědomí veřejnosti. V tomto seskupení pak v roce 2004 vydali své CD s názvem E.R.A., které se dostalo mezi nejprodávanější nosiče na Slovensku. Kontrafakt vydal poté ještě v roce 2007 desku s názvem Bozk na rozluku a v roce 2013 album s názvem Navždy. Zároveň ale Rytmus v roce 2006 zakládá vlastní vydavatelství Tvoj tatko records, ve kterém vydal své první sólové album s názvem Bengoro. Po dvou letech Rytmus vydává další, tentokrát výběrové, album s názvem Si zabil, které bylo oceněno zlatou platinou. V roce 2009 Rytmus vydal se zpěvačkou Tinou hit s názvem Příbeh, která se stal obrovským radiovým hitem. V tomto roce také vydává svojí další solovou desku Kral. Poté vydává další dvě desky Fenomen v roce 2011 a Jediný, co hřeší v roce 2012. Mezitím koncertuje po celé České republice a na Slovensku. Jeho zatím poslední vydaná deska nese název Krstný otec a je z roku 2016.

Rytmus je dodneška označován jako jeden z nejvulgárnějších, ale zároveň nejnadanějších rapperů na Slovensku. Fanouškům je znám také jako porotce úspěšné televizní reality show Československá superstar nebo jako kouč televizní soutěže Hlas Česko Slovenska.⁷⁰

⁷⁰ HRUŠKA, M. *Patrik Vrbovský*, [online].

Ačkoliv má Rytmus skladbu s názvem Král', která je celá postavená jako monolog k Bohu samotnému například druhým refrénem, zní:

„Si všemocný, pravdivý, záhadný, krutý,
si cesta, si nádej, si vesmír pre ľudí,
si otec, si kráľ, ktorého sa nedá chytiť,
si vedomie, moc, ktorá sa dá iba cítiť,
si život, si slnko, si osud, si smrť,
si nebo, si peklo, si pánom, si smršť,
si začiatok, koniec, si viera, si čas,
čo bolo pred Tebou, to nevie nikto z nás.“

Vybrala jsem si pro analýzu jiný text, který se nazývá Bez mami, bez otca a je z alba Fenomen. Tento text jsem zvolila proto, že má pro naši analýzu větší hodnotu kvůli více odkazům na spirituální témata, než je tomu u jiných písní. Pokud bychom například řešili religiozitu raperů československé scény, text Král by se jistě hodil více. Bez mami, bez otca je text, který hlásá, že člověk dokáže najít v sobě víru, i když zůstal na světě úplně sám, a zároveň je zde naznačená víra v posmrtný život a to hlavně ve verši:

„Oni čakajú na teba, oni budú tam,
oni čakajú na teba, na teba.“

Text písne:

Bez mami bez otca

Ešte keď si bol malý,
doniesli ťa sem,
tvoji rodičia sa vzdali
najcennejšej veci na svete,
ostal si sám bez mami,
často si na ňu myslel, ja viem,
srdce mi trhá slovami,
keď píšem o tebe tento text.

Ref:

Aj keď budeš vyrastať bez mami, bez otca,
nájdeš v sebe vieru, všetko viem, že
zvládneš sám,
všetko zlé, čo si zažil, sa zmení na dobré,
raz budeš mať rodinu, to viem,
keď ti bude smutno, tak oni budú tam,
keď budeš cítiť beznádej, oni budú tam,
oni čakajú na teba, oni budú tam,
oni čakajú na teba, na teba.
Keď ti bude smutno, tak oni budú tam,
keď budeš cítiť beznádej, oni budú tam,
oni čakajú na teba, oni budú tam,
oni čakajú na teba, na teba.

Tento príbeh je smutný,
napísal sám život,
aj keď osud je tak krutý.

Ja verím, že môžeš zmeniť ho,
pozri sa do ich očí,
sú tak úprimné, sú tak čisté,

pre opustené deti
boh vám žehnaj, nájdite šťastie.

Ref:

Aj keď budeš vyrastať bez mami, bez otca,
nájdeš v sebe vieru, všetko viem, že
zvládneš sám,
všetko zlé, čo si zažil, sa zmení na dobré,
raz budeš mať rodinu, to viem,
keď ti bude smutno, tak oni budú tam,
keď budeš cítiť beznádej, oni budú tam,
oni čakajú na teba, oni budú tam,
oni čakajú na teba, na teba.
Keď ti bude smutno, tak oni budú tam,
keď budeš cítiť beznádej, oni budú tam,
oni čakajú na teba, oni budú tam,
oni čakajú na teba, na teba.

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	
Láska	
Nenávist	
Respekt	
Úcta	
Dobro a zlo	„všetko zlé, čo si zažil, sa zmení na dobré, raz budeš mať rodinu, to viem”
Transcendence	„Keď ti bude smutno, tak oni budú tam, keď budeš cítiť beznádej, oni budú tam, oni čakajú na teba, oni budú tam, oni čakajú na teba, na teba.”
Bůh	„pre opustené deti boh vám žehnaj, nájdite šťastie.”
Víra	„Aj keď budeš vyrastať bez mami, bez otca, nájdeš v sebe vieru, všetko viem, že zvládneš sám.”

7.9 H16

H16 je hip hopová skupina šesti raperů, která vznikla kolem roku 2003 v Bratislavě. Její název je odvozen od názvu základní školy v Petržalce, která se před jejím zavřením nacházela na adrese Hálova 16 – H16. Skupina je silně ovlivněná zejména rapem amerického jihu. Interpreti, kteří jsou členové tohoto velmi úspěšného hudebního seskupení, jsou Majk Spirit jako raper, Otecko, který také rapuje a zároveň se stará o produkci, Cigo jako raper, Abe, který se stará o produkci a zároveň je i DJem, DJ Grimaso, který se stejně jako Abe věnuje i produkci a DJ Janko Král, který je DJem. V roce 2012 se sedmým členem skupiny stal Billy Hollywood, který je DJ a producent.

Svou kariéru odstartovali singlem, který vydali v roce 2004, se šesti písněmi, který se nazýval Jednašeska ftvojom klube. Tato deska obsahovala hit Nech ti nejebe, který se okamžitě umístil na předních příčkách československých hitparád, a tak se tito hoši dostali do širokého podvědomí okolí. O dva roky později vydala hip hopová skupina H16 své debutové album s názvem Kvalitný materiál, jež po pár týdnech prodeje získalo platinovou desku. Tím se skupina H16 dostává na vrchol česko-slovenské rapové scény a zaujímá místo vedle velmi úspěšné skupiny Kontrafakt, kterou založil raper Rytmus. Své druhé album vydali v roce 2008 a nazvali ho Číslo nepustia a i když toto album bylo úplně jiné, než to první, H16 opět sklidila neskutečný úspěch. O rok později vydávají další album, které se nazývá Antivirus. H16 si často na svá alba zvou další přední české a slovenské rapery a DJe, aby s nimi spolupracovali. Na jejich deskách můžete slyšet například DJ Wiche, Rytmuse, Vec, Hugo Toxxe, Supu a další. V roce 2013 vydává H16 svojí další desku, tentokrát s názvem Rýmy, hudba a boh, která svými některými texty zapadá do našich zkoumaných spirituálních projevů. Své zatím poslední album vydali v roce 2016 a nazývá se Sila.⁷¹

Bylo poněkud obtížné vybrat si jednu píseň od této skupiny, nakonec jsem zvolila píseň s názvem Viera. Tento text hip hopové skupiny H16 má spirituální podtext hlavně díky myšlence víry, která, pokud člověk věří, tvrdí, že se vše dá zvládnout. Nejvíce se dá tento fakt sledovat například ve verši:

⁷¹ Bandzone.cz, *H16*, [online].

„Ty predsa vieš,
že stačí iba veriť a všetko čo chceš, dokažeš.“

Ikdyž zde není přesně dáno, v co daný člověk má věřit, jestli v sebe, v Boha či v něco, so nás přesahuje, dá se říci, že už jen ten fakt, že pokud člověk věří, může dosáhnout všeho, se shoduje s našimi předem vytyčenými projevy spirituality.

Text písne:

Viera

H16, Dylema kontra Abe to je viera, tak
počúvaj a pamätaj, tak davaj.

Nie, nie, nie každá rieka do oceánu
vteká,
takisto maloktorá myšlienka človeka sa
do slova oblieka,
velka väčšina z nich vysycha
a v prach sa mení už v tom samotnom
prameni.

A z toho mala, ktore sa v realitu
premeni a dosiahne cieľ ani ne
minimum...

Odmení vlastneho stvoriteľa, veľa
takých období nastane,
kedy ti neostane nič, iba nádej a viera.
Ale bez čiernej nebola by biela.

Rovnako ako si často vyneseny vysoko,
inokedy zhodeny si nekonečne hlboko.

Oko len za oko.

Preto zahali ma smútok,
keď vidím, ako ľahko ty stupaš si do
výšok

a druhý dá všetko, aby dostal aspoň
kúsok

z toho, čo si od života obdržal darom.

Darom, na ktorý iní veľmi tvrdo makajú,
vieru nestracajú, často aj padajú,
ale vždy stávajú a stále ďalej hladajú.
Stále veria, že to, o čom snívajú,
dostanú.

A preto neprestanú, pokým nepristanú
na samotnom vrchole tej najvyššej hory.

Z najhlbšej diery sa dostane len ten,
ktorý verí...

Ref.: Preto, preto, preto ver a s vierou
mier na cieľ, tak dlho stúpaj, až kým
nechytíš sa neba. To, čo treba, je nebát
sa toho, vysoko zda sa to, ale s vierou
dá sa to. A s vierou má sa to.

(3x)

Presne tak.

Lebo s vierou sa to má a s vierou sa to
dá.

Druhá vlna plná mojej viery

na vás teraz mieri a
priplavala sem, aby zaplatala všetky tie
diery,
ktoré vytvorili tvory,
ktorým hovorí sa ľudské bytosti.
V súčasnosti hry,
v ktorej život rozdáva nám možnosti,
ale ne každému v rovnakej akosti,
udalosti, ktoré sú prinašané dobou,
stanú sa výhodou, len keď budeš veriť a
makat'.

Lebo keď chceš niečo mať,
musíš predsa pre to niečo vykonať.
Ne len stať a pozerat', ale vstať.
a do boja sa dať.

**Ty predsa vieš,
že stačí iba veriť a všetko, čo chceš,
dokažeš.**

Každý suboj vyhraš a získaš, čo pýtaš.

**No a tak si váž
toho, čo dostávaš.**

Lebo všetko to, o čo dnes este hraš a
čím tak ľahostajne pohrdaš, zajtra
možno stratíš.

Neskoro zistíš, čo si vlastne mal,
čas už nevrátiš.

Kocky su hodené a karty máš rozdané.
A to ako v tejto hre obstojíš, zaleží od
všetkého, čo robíš a tvoríš.

Za čím si stojíš a i to, čoho sa bojíš. **Za
čo plný strachu v duchu potichu sa
modlíš,
ale predovšetkým tým, v čo veriš.**

Ref.:

Je to viera, je to viera, je to viera, je to
viere, je to viera.

Ako každá vec na svete klesá, ak
nerastie, našťastie ale ona vždy sa objaví
práve tam, kde ju hľadáš.

Ale iba v prípade, že žiadas si niečo tak
veľmi ako topiaci vzduch.

**Vtedy otvára sa kruh a tvoj duch už
vystava si most viery.**

Ty vtedy dostávaš tú možnosť
premeniť akýkoľvek sen na skutočnosť.

**Správne namierená viera
dokáže aj z ničoho všetko vyťažiť.**

Vtedy stačí si len predstaviť,
tej predstave uveriť
a tu svoju vieru skutkami aj podložiť.
Snažiť sa žiť a každý deň byť stále
lepším a lepším.

A preto ja sa teším, keď vidím, že
slabším niekto ruku podá,
vlastnu vieru dodá,
pretože naozaj veľký človek je len ten,
ktorý padá,

aby druhy našiel, čo hľadá.
Pomoc je najväčšie, čo môžeš dať.
Teraz ale ostaneš len stať a skús sa sám
seba spýtať.

Koľko si bral a koľko dal? (ha?)
Koľko si doposiaľ na svojej ceste ľudí
rozosmial?

Práve toto je tá dôležitá priorita života.

A preto odteraz hraj iba fer.

**Podľa pravidiel životných hier sa
postupne ber do vyšších sfér,
ale hlavne neustále ver!**

Ref.:

Tak teraz počuvaj ma, možno veľa vecí
v živote stratíš, veľa sa nepodarí, možno
zle bude, nebude vôbec nič, ale vieru,
ktorú máš, kamoš, tú môže znočovať len
jeden, si to ty, iba ty sám (ty sám).

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnosť a nekonečnosť	
Láska	
Nenávist	
Respekt	
Úcta	„No a tak si váž, toho, čo dostávaš.”
Dobro a zlo	
Transcendence	„tak dlho stúpaj, až kým nechytíš sa neba. To, čo treba je nebát sa toho, vysoko zda sa to, ale s vierou dá sa to. A s vierou má sa to.” „Podľa pravidiel životných hier sa postupne ber do vyšších sfér, ale hlavne neustále ver!”
Bůh	„Odmeni vlastného stvoriteľa, veľa takých období nastane.”
Víra	„kedy ti neostane nič, iba nádej a viera. Ale bez čiernej nebola by biela.” „Darom, na ktorý iní veľmi tvrdo makajú, vieru nestracajú, často aj padajú, ale vždy stávajú a stále ďalej hladajú. Stále veria, že to, o čom snívajú, dostanú.”

	<p>„Z najhlbšej diery sa dostane len ten, ktorý verí...”</p> <p>„Preto, preto, preto ver a s vierou mier na cieľ,”</p> <p>„Ty predsa vieš, že stačí iba veriť a všetko, čo chceš, dokažeš.”</p> <p>„Za čo plný strachu v duchu potichu sa modlíš, ale predovšetkým tým, v čo veríš.”</p>
--	--

7.10 Kali

Kali, vlastním jménem Koloman Magyary, je slovenský rapper, který se narodil 29.12. 1982 v Bratislavě. Stejně jako výše zmiňovaná hip hopová skupina H16 se Kali narodil na sídlišti Petržalka. Kali se k rapu dostal až v roce 2008, předtím se vyučil zlatníkem a zároveň byl úspěšným fotbalistou v druhé a třetí lize v Bratislavě. Svoji fotbalovou kariéru však musel ukončit kvůli povinné vojenské službě. V roce 2008 vydal svoji první píseň s názvem Zaplať, keď si j*bal, která se umístila na první příčce v hitparádě Hip-hop.sk. Svoje debutové album Pod maskou je pravda vydal o dva roky později. Na tomto albu mu pomáhali s produkcí členové skupiny H16 Grimaso a Abe. Ten samý rok Kali vydal i své druhé album s názvem Na čo čakať. Po čtyřroční pauze Kali vydává svou v pořadí třetí desku Koniec je nový začiatok. Touto deskou Kali poněkud změnil svoji tvorbu, svoji tehdejší image zlého chlapce s rozlobenými texty nechal opodál a začal se ubírat novým směrem. Tímto činem zaujal nové fanoušky na hudební scéně a začal vydělávat dostatek peněz na to, aby mohl skončit se svojí dosavadní prací a začít se hudbě věnovat naplno. Ještě v tom samém roce Kali vydává své čtvrté album, které se nazývá Kto to povedal. Toto album bylo tak úspěšné, že se Kali a jeho partner, který se postaral o hudební produkci společně s Peter Pann, dostávají mezi jednu z nejžádanějších dvojic na Slovensku. V roce 2013 společně vydávají další album Užívám si to, kde se stejnojmenná skladba stala Kaliho nejúspěšnějším hitem. Kali je jeden z rapperů z československé scény, který se může pyšnit nejvyšším počtem vydaných alb, protože v roce 2015 vydává své šesté album s názvem Nikto. Po něm přichází v roce 2016 další album Zlý příklad. Obě alba sklízí úspěch jak na Slovensku, tak i v České republice. Další desku „Dezert” vydává Kali v roce 2017. V roce 2018 se tento rapper rozhodl, že vydá své úplně poslední album, a proto se na něm rozloučil s milióny fanoušků, které za trvání své kariéry posbíral. Album se jmenuje Dovi dopo a s vydáním této desky také startuje své poslední tour po České a Slovenské republice.⁷²

Píseň, která bude analyzovaná, se jmenuje Púšťám ťa a je z alba vydaného roku 2017 s názvem Dezert. V tomto textu si rapper Kali, který se jinak v některých svých textech vyjadřuje k Bohu poněkud negativně, pohrává s myšlenkou víry. Tato víra má ve většině skladeb velmi nejasné kontury a představuje jen jakési spirituální vzplanutí, například,

⁷² Csf.d.cz, *Kali – biografie*, [online].

že se přiklání k víře v nebeský život pouze v situacích, kdy člověk zažívá utrpení – v tomto textu například při smrti matky.

Text písne

Púšťám ťa

Každý, kto vie, aký som bol predtým,
pýta sa, prečo som neni jak vtedy.

**Odpoved' lieta v nebi, odpovedám, že
chcem byť.**

Pýtajú sa, že kde je chlapec, ktorý sa
vedel tým životom prebiť.

**Ukazujem im, že v nebi
lieta s ňou navždy, aj keby
ho to malo stáť
všetko, čo má, má sa vzdať.**

Života svojeho šťastia a úspechu,
len aby mohol zas pri nej stáť,
Ruku jej dať a spolu sa smiať,
no osud bol proti, a preto sa stalo, čo sa
malo stať.

Smrť bola silnejšia, došla si brať.

Ref:

Ľudia sú väznení v nás,
tých, ktorých večnosť ukradla nám
navždy,
tých, ktorým vypršal čas - preto púšťám
ťa,
**mami, púšťám ťa, tak leť už, púšťám ťa
tam.**

-

Ona bola ja a ja som bol Ona,

a keď plakala, išli mi slzy, aj keď som
nebol s ňou doma,
a keď sa tešila - a mala ten úsmev,
a ja som sa tešil, aj keď som na ulici
riešil príser.

Viem, že je tu so mnou - a že dáva
pozor,

**ten najvyšší z najvyšších poslal ju za
mnou, nech mi robí dozor.**

A ja ju tu cítim - toho anjela cítim.
A keď viem, že som niekto, bez nej na
tomto svete som nikým.

**Dal by som všetko za to, aby sa mohla
vrátiť za mnou a prežiť to so mnou,
úspech, výhry, lásku, pocity šťastia, aj
nový domov,**

už sú to roky, už je to dlhý čas, čo
zápasím s touto slohou,

A nevedel som sa odpútať od teba,
nevedel povedať zbohom.

Ale musím ťa pustiť,

Ja viem - musíš už ísť,

žiť bez teba skúsím, nebudem ďalej už
vláčiť ten kríž,

**Nechcem ťa držať tu, tvoja duša si
zaslúži byť voľná, nech poletí,
odpočívaj v pokoji - až naveky vekov,**

Amen.

a nikto nebude môcť rozdeliť nás,
no zatiaľ púšťam ťa, od vtedy púšťam
ťa, opúšťam ťa tam.

Ref.:

Viem, že sa stretneme zas
a budeme spolu už navždy

Konkrétní odkazy na spirituální témata v textu:

Smysl života, jeho konečnost a nekonečnost	
Láska	
Nenávist	
Respekt	
Úcta	
Dobro a zlo	
Transcendence	„Odpoveď lieta v nebi, odpovedám, že chcem byť.“ „Ukazujem im, že v nebi lieta s ňou navždy aj keby,“ „mami, púšťam ťa, tak leť už, púšťam ťa tam.“ „Nechcem ťa držať tu, tvoja duša si zaslúži byť voľná, nech poletí,“
Bůh	„ten najvyšší z najvyšších poslal ju za mnou, nech mi robí dozor.“
Víra	„odpočívaj v pokoji - až naveky vekov, Amen.“

Závěr

Tato práce se zabývala spirituálními projevy obsaženými v rapových textech. V teoretických kapitolách této práce byly vysvětleny stěžejní pojmy, které čtenáři dopomohli k celkovému porozumění řešené problematiky. V práci byla stanovena operační definice spirituality, se kterou se dále pracovalo při analýzách rapových textů. Operační definice spirituality, kterou jsem zvolila na základě předložených informací, zněla takto: “Spiritualita se dá vykládat jako taková životní cesta, jež dopomáhá chápat jevy, jako je smysl života, jeho konečnost či nekonečnost, ale i možnost jako komunikovat v interpersonálních vztazích a zároveň jak komunikovat se sebou samotným. Dále se spiritualita může zabývat abstraktními hodnotami, jako je láska, nenávisť, dobro zlo a podobné.” Proto jsem dále pod vlivem tohoto pohledu na spiritualitu chápala jako spirituální projevy mladých lidí ty projevy, které vyjadřují názory a postoje k tématům, jako je smysl života, jeho konečnost a nekonečnost, láska, nenávisť, respekt, úcta, dobro a zlo, transcendence, Bůh, víra. Tyto projevy jsem vyhledávala v rapových textech předních představitelů československé rapové scény. Zjistila jsem, že vyhledat spirituální projevy není úplně jednoduchá záležitost, ale při podrobném zkoumání celé diskografie interpreta jsem vždy minimálně jeden text, který by korespondoval s mojí operační definicí, našla. Vybrané texty, jež mají společný obsah, který je ten, že se nějakým způsobem vyrovnávají s otázkou Boha, jsem zanalyzovala na základě předem stanovených kritérií a zanesla do tabulky, která obsahuje mé stanovené spirituální projevy.

Mohu tedy na základě zjištěných informací tvrdit, že existuje spiritualita, která je vyjádřená rapem. Rapoví umělci se nevyjadřují explicitně nábožensky, ale spíše inklinují právě ke spirituálním projevům svojí víry, kterou používají v textech. Jsem ráda, že jsem měla možnost toto téma zpracovat a zjistit, na jaké úrovni a jestli vůbec má spiritualita v rapových textech své místo, které tedy, jak už po přečtení této práce víme, určitě má.

Použité zdroje

Tištěné publikace

CARDWELL, J.D., *The social context of religiosity*, University press of America 1980,

ISBN neuvedeno

DUŠIČKOVÁ, E. *Kluk, který objevil spirita aby inspiroval*, Banská Bystrica: 2016,

ISBN 978-80-972386- 2-9

EDWARDS, P. *How to rap*, Chicago: review press 2009, ISBN 978-1556528163

FERRACUTI, W. *The subculture of violence*, New York: Rout ledge 2001,

ISBN 978-0415606318

FOWLER, J.,W, *Stages of Faith*,New York: Harper & Row 1981, ISBN neuvedeno

GEIST, B. *Sociologický slovník*, Praha Victoria publishing 1992, ISBN 9788085605280

HALAMA, P.,ADAMOVÁ, L., HATOKOVÁ,M., STRÍŽENEC, M. *Religiozita,*

spiritualita a osobnost, Ústav experimentálnej psychológie SAV 2006, ISBN 80-88910-22-6

HARTL. P, HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, Praha: Portál 2010, ISBN

807178303X

IVANOVÁ K., ŠPIRUDOVÁ L., KUTNOHORSKÁ J., *Multikulturní ošetrovatelství 1,*

Praha: Grada 2005, ISBN 80-247-1212-1

KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*, Praha: Portál

2013, ISBN 978-80-262-0565-4

KAPLÁNEK, M. MUCHOVÁ L., KOČEROVÁ M., *Co je mládeži svaté*, - dosud

nevydaná kniha

- KOLÁŘOVÁ, M. *Revolta stylem*, Praha: Slon 2012, ISBN 978-80-7419-060-5
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*, Praha: Portál 2015, ISBN 978-80-262-0978-2
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie nemoci*, Praha: Portál 2002, ISBN 80-247-0179-0
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*, Praha: Grada 2006, ISBN 80-247-1370-5
- KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*, Praha: Grada 2010, ISBN 978-80-247-2456-0
- LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie*, Praha: Grada 2007, ISBN 978-80-247-1284-0
- MISAUEROVÁ A. *Současné pojetí spirituality jako zdroj úvah o utváření prosociálních postojů*, Časopis Pedagogika, 3/2011 ISSN 2336-2189
- NEEDLEMAN, J. *Malá knížka o lásce: Originální filozoficko – spirituální studie lásky*, Praha: Dybbuk 2002, ISBN 80-903001-2-X
- NANORU, M. *Prkýnka na maso jsme uřízli*, Praha: Yinachi 2013, ISBN 978-80-904735-5-3
- PERRY. I., *Prophets of the hood: Politics and Poetics in Hip Hop*, Duke university press 2004, ISBN 9780822386155
- PETRUŠEK, M., VODÁKOVÁ A. *Velký sociologický slovník*, Praha: Karolinum 1996, ISBN 80-7184-310-5.
- PRŮCHA J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál 2013, ISBN 978-80-262-0403-9
- ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství*, Praha: Portál 2007, ISBN 978-80-7367-312-6

ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, Praha: Portál 2007,

ISBN 978-80-7367-312-6

SAROGLOU, V., Muñoz-García, A. *Individual differences in religion and spirituality:*

An issue of personality traits and/or values, Journal for the Scientific Study of Religion, 2008, ISBN neuvedeno

SEKOT, A. *Sociologie náboženství*, Praha: Svoboda 1985, ISBN neuvedeno

SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-2907-7

STRÍŽENEC, M. *Súčasná psychológia náboženství*, Bratislava: Iris 2001, ISBN

8088778336

ŠTAMPACH, I.O. *Přehled religiozity*, Praha: Portál 2008, ISBN 978-80-7367-384-0

Internetové zdroje

ADASO, H. *The definitive guide to hip hop subgenres*, [online]. © 2019

[cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW: <<https://www.thoughtco.com/definitive-guide-to-hip-hop-subgenres-2857311>>.

ANDROUTSOPOULOSE, J. *On the recontextualization of hip-hop in European speech*

communities: A contrastive analysis of rap lyrics, [online]. © 2019 [cit. 2019-15-01]. Dostupné na WWW: <<http://web.fu-berlin.de/phin/phin19/p19t1.htm>>.

Bandzone.cz, *H16*, [online]. © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW:

<<https://bandzone.cz/H16?at=info>>.

Bandzone.cz, *Lipo*, [online]. © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW:

<<https://bandzone.cz/lipobpm?at=info>>.

Bandzone.cz, *Revolta*, [online]. © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW:

<<https://bandzone.cz/revoltaofficial?at=info>>.

Csfd.cz, *Kali – biografie*, [online]. © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW:

<<https://www.csfd.cz/tvurce/293115-kali/>>.

DYE, D. *The birth of rap: A look back*, [online]. © 2019 [cit. 2019-12-01]. Dostupné na

WWW: <<https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=7550286>>.

HERZOG, A., SYROVÝ, J., ZIMMERMANNOVÁ, M. et al. Pojmosloví

nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online]. © 2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné na WWW:

<https://www.researchgate.net/publication/44980773_Problemy_spojene_se_vznikem_Nizkoprahoveho_zarizeni_pro_deti_a_mladez_ve_Zrucu_nad_Sazavou>.

HRUŠKA, M. *Patrik Vrbovský*, [online]. © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na

WWW: <<https://zivotopis.osobnosti.cz/rytmus.php>>.

KOESSEL, K.C., *The relationship between Spirituality and personality*, Dissertation,

[online]. © 2019 [cit. 2019-11-28]. Dostupné na WWW: <<https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1432&context=dissertations>>.

Rapzzz.cz, *Marpo*, [online]. © 2019 [cit. 2019-20-01]. Dostupné na WWW:

<<https://rapzzz.com/cs/umelec/marpo/>>.

Rapzzz.cz, *Rest*, [online]. © 2019 [cit. 2019-25-01]. Dostupné na WWW:

<<https://rapzzz.com/cs/umelec/rest/>>.

REICH, K.H. . *What characterizes spirituality? A comment on Pargament, Emmons*

and Crumpler, and Stifoss-Hansen? [online]. © 2019 [cit. 2019-11-30]. Dostupné na WWW: <https://www.researchgate.net/publication/233347413_What_Characterizes_Spirituality_A_Comment_on_Pargament_Emons_and_Crumpler_and_Stifoss-Hansen>.

erizes_Spirituality_A_Comment_on_Pargament_Emmons_and_Crumpler_and_Stifoss-Hansen>.

ROULE, T. Úvod do duchovního života, [online]. © 2000-2019 [cit. 2019-11-23].

Dostupné na WWW: <<https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/01-uvod-spiritualita>>.

RYFF,C.,D.,SINGER,B. The countours of positive human health, Psychological

inquiry,[online]. © 2019 [cit. 2019-11-28]. Dostupné na WWW: <https://www.researchgate.net/publication/242598054_The_Contours_of_Positive_Human_Health>.

ŘÍČAN P., Spiritualita jako klíč k osobnosti a lidským vztahům, Časopis

Československápsychologie : časopis pro psychologickou teorii a praxi 1957-0009-06 [online]. © 2019 [cit. 2019-11-23]. Dostupné na WWW: <<http://ivan-stampach.blogger.cz/Duch-a-soucasnost/Muze-spiritualita-poslouzit-vede>>.

Strapo.cz, *Bio*, © 2019 [cit. 2019-17-01]. Dostupné na WWW:

<<https://www.strapo.sk/press/>>.

Suvereno.sk, *Bio*, [online]. © 2019 [cit. 2019-22-01]. Dostupné na WWW:

<<https://www.suvereno.sk/bio/>>.

ŠTAMPACH, I. Může spiritualita posloužit vědě? [online]. © 2019 [cit. 2019-11-23].

Dostupné na WWW: <<http://ivan-stampach.blogger.cz/Duch-a-soucasnost/Muze-spiritualita-poslouzit-vede>>.

TATE, G., LIGHT, A. *Hip hop – music and cultural movement*, [online]. © 2019

[cit. 2019-12-10]. Dostupné na WWW: <<https://www.britannica.com/art/hip-hop>>.

WALACH, V. *Perspektivy krajně pravicového hip hopu v Česku*, [online]. © 2019

[cit. 2019-12-01]. Dostupné na WWW:
<https://www.academia.edu/37024246/Perspektivy_krajn%C4%9B_pravicov%C3%A9ho_hip-hopu_v_%C4%8Cesku>.

Abstrakt

ŠULÁKOVÁ, T. Spiritualita vyjádřená rapem. České Budějovice 2019. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Klíčová slova: Spiritualita, subkultury, rap, duch, text.

Práce se zabývá spirituálními projevy v rapové tvorbě. Cílem práce bylo stanovit vlastní operační definici spirituality, na jejímž základě byly texty písní raperů československé scény analyzovány. Teoretická část této práce vysvětluje a objasňuje pojem spiritualita a zároveň sděluje potřebné informace o rapu, jeho vzniku, historii a formách. V praktické části probíhá samotná analýza předních rapových umělců na základě předem stanovených kritérií vytvořených při části teoretické.

Abstract

Rapping as a spiritual expression

Key words: Spirituality, subculture, rap, spirit, text

This thesis deals with spiritual manifestations in rap music. The aim of this work was to determine the operational definition of spirituality on the basis of which the lyrics of the rappers' songs of the Czechoslovak scene were analyzed. The theoretical part of this work explains and clarifies the concept of spirituality and at the same time communicates the necessary information about rap, its origin, history and forms. In the practical part, the analysis of leading rap artists is based on predetermined criteria created in the theoretical part.